

TBMM AYLIK BÜLTEN

Yıl : 1999

Cilt :

Sayı : 66-72

Not :

UR 2469

DMBS : 982595

AYLIK BÜLTEN
SAYI : 66

ŞUBAT – MART 1999

TBMM 24 Aralık 1995 yılında yapılan seçimlerden sonra 6 Ocak 1996'da başladığı 20 nci yasama dönemini 25 Mart 1999'da tamamladı ve 18 Nisan 1999 Pazar günü yapılacak Milletvekili Genel ve Yerel Yönetimler Genel seçimlerine kilitlendi.

İkisi Mesut Yılmaz, biri Necmettin Erbakan ve biri de Bülent Ecevit başkanlığında olmak üzere dört hükümet çıkaran 20 nci Dönem Meclisi oldukça hareketli bir dönem olarak tarihe geçti.

İlk kez Meclis'ten güvenoyu alarak işe başlayan bir hükümet (bu dönemdeki ilk Yılmaz Hükümeti), Anayasa Mahkemesi'nin geçersiz olduğu kararı alması üzerine düştü. Yerine kurulan Necmettin Erbakan Hükümeti işbaşındayken Cumhuriyet tarihinde ilk kez iktidarda olan bir partinin (RP) kapatılması için Anayasa Mahkemesince dava açıldı. Yine ilk kez seçim kararı alındıktan sonra, partilerinin aday listelerine giremeyen milletvekilleri, seçimlerin ertelenmesi için Meclis'i toplamayı başardılar ancak sonuç alamadılar.

TBMM Başkanı Hikmet Çetin, Meclis'in olağanüstü toplantısından önce bir basın toplantısı düzenleyerek, 20 nci Yasama Dönemi çalışmaları, etkinlikleri konusunda oldukça ayrıntılı bir basın toplantısı düzenleyerek açıklamalarda bulundu. Buna ilişkin haberimizi takip eden sayfalarımızda bulabilirsiniz. Aynı şekilde kamuoyunda "küskünler" olarak adlandırılan milletvekillerinin Meclis'i toplama çabaları ve toplantının başlamasından sonraki gelişmelerde bu sayımızda yer alıyor.

Başkan Hikmet Çetin'in İrlanda, İngiltere ve İsrail'e yaptığı resmi ziyaretlere ilişkin haberler de bu sayımızda yer alan bir başka konu oldu. Başarılı geçen gezilerde Çetin önemli mesajlar verdi.

TBMM bir Osmanlı eserini daha topluma kazandırdı. TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığı'nın yaptığı çalışmalar sonucunda Yıldız Sarayı içinde yer alan 'İstabl-ı Amire-i Ferhan' binası onarıldı ve bir kültür merkezi olarak TBMM Başkanı Hikmet Çetin tarafından hizmete açıldı.

Şubat ayı içinde NATO'nun kuruluşunun 50 nci, Türkiye'nin NATO'ya katılmasının da 47 nci yıldönümü TBMM'de yapılan bir toplantıyla kutlandı. Toplantıya Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel de katılarak bir konuşma yaptı. AKPM Avrupa Yerel - Bölgesel Yönetimler Konferansı Marmaris'te toplandı. Toplantıda TBMM Başkanvekili Uluç Gürkan ve Turizm Bakanı Ahmet Tan önemli konuşmalar yaptılar.

İçindekiler

2 Meclis'in 20 Yasama Döneminin son haftalarındaki milletvekili transferleri ve Yasama Döneminin başıyla sonu arasındaki sandalye dağılımı.

3 TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in Yasama Dönemine ilişkin düzenlediği basın toplantısı.

7 Meclis'in seçim için tatile girmesinden sonra kamuoyunda 'küskünler' adı verilen milletvekillerinin TBMM'yi olağanüstü toplantıya çağırması ve sonrasındaki gelişmeler.

9 DTP grup kurdu. Seçkiner TBMM Başkanvekili seçildi.

10 TBMM Başkanı Çetin 'Demokrasi ve Yurttaşlık Bayramı' kutlanmasını istedi. Olağanüstü Hal uzatıldı. Cevdet Aydın'ı kaybettik.

10 TBMM bir Osmanlı eserini daha topluma kazandırdı. Yıldız Sarayı içindeki 'İstabl-ı Amire-i Ferhan' binası onarıldı.

12 TBMM Başkanı Çetin'in İrlanda, İngiltere ve İsrail gezileri başarılı geçti.

13 AKPM Avrupa Yerel-Bölgesel Yönetimler Konferansı Marmaris'te yapıldı. Uluç Gürkan "Boğazlar boru hattı değil" dedi.

14 NATO'nun kuruluşunun 50 nci, Türkiye'nin katılmasının 47 nci yıldönümü kutlandı.

15 Seçim Sistemleri konusunda başlattığımız inceleme dizisinin yeni bölümünde nispi temsil sistemi incelendi.

18 Genel Kurul faaliyetleri.

TBMM Genel Sekreterliği Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü AYLIK BÜLTEN

Şubat / Mart 1999
Sayı: 66

Yayın Yönetmeni
MEHMET DÜŞEN

Yayın Koordinatörü
ARIF BIGEÇ

Yayın Sorumluları ve
Yayına Hazırlayanlar
TULAY ŞAKRAKER
M. CENAP KAYASU

Fotoğraf
Orhan AYDEMİR
ABBAS GORALI
ABDULLAH KARAKUŞ

Yayın Adresi
TBMM Basın ve Halkla İlişkiler
Müdürlüğü Bakanlıklar-ANKARA

Telefonlar
420 69 20 - 420 69 06
Fax: 420 68 89
e-mail: bashilmd@tbmm.gov.tr

Baskı: TBMM Basımevi

Parti değiştirmelerde hareketli dönem

20 nci Dönemin sonunda, TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağırılması ve bunda başarılı olunması üzerine parti değiştirmeler açısından oldukça hareketli bir dönem yaşandı. ANAP'tan Bursa Milletvekili Feridun Pehlivan 15 Ocak'ta, İzmir Milletvekili Metin ney 25 şubat'ta, Kırıkkale Milletvekili Recep Mızrak 10 Mart'ta, Hakkari Milletvekili Naim Geylani 18 Mart'ta Bursa Milletvekili Cemal Klahlı, İçel Milletvekili Halil Cin, Konya Milletvekili Ahmet Alkan 20 Mart'ta, Denizli Milletvekili Hasan Korkmazcan ve Uşak Milletvekili Yıldırım Aktürk 22 Mart'ta istifa ettiler.

10 şubat'ta İzmir Milletvekili Turhan Arınç DTP'den, 12 şubat'ta Ankara Milletvekili Seyfi Oktay CHP'den, 13 şubat'ta Uşak Milletvekili Hasan Karakaya DYP'den, 16 şubat'ta Bursa Milletvekili Yahya şimşek CHP'den, 23 şubat'ta Bursa Milletvekili Turhan Tayan DYP'den, 24 şubat'ta şırnak Milletvekilleri Bayar kten ve Mehmet Tatar DYP'den, 26 şubat'ta Samsun Milletvekili Ayhan Gürel DSP'den ve Mardin Milletvekili Muzaffer Arıkan DYP'den; 9 Mart'ta İzmir Milletvekili Zerrin Yenicele DSP'den, 11 Mart'ta Elazığ Milletvekili Mehmet Ağar DYP'den ayrıldılar. Antalya Milletvekili Hayri Doğan, Balıkesir Milletvekili Ahmet Bilgiç, İçel Milletvekili Fevzi Arıcı 20 Mart'ta DYP'den istifa ettiler ve DTP'ye katıldılar. Cemal Klahlı, Halil Cin, Ahmet Alkan, Feridun Pehlivan, Zerrin Yenicele ve Muzaffer Arıkan'ın da katılımıyla DTP 20 Mart'ta grup kurdu. Ancak Ahmet Bilgiç 5 Nisan'da buradan da istifa etti.

Daha nce ANAP'dan ayrılan Kocaeli Milletvekili Hayrettin Uzun'un 26 Ocak'ta DYP'ye girmesinden sonra, 11 şubat'ta Çanakkale Milletvekili Hikmet Aydın, 11 Mart'ta Turhan Tayan ANAP'a girdiler. 22 Mart'ta ise Kırıkkale Milletvekili Recep Mızrak MHP'ye katıldı. Bu arada Bilecik Milletvekili Bahattin şeker'in yaptığı askerliğin kuralanlara uygun olmadığı gerekçesiyle milletvekilliği YSK tarafından 16 Mart'da düşürüldü. Oysa bir gün önce şeker'in aynı gerekçeyle milletvekilliğinin düşürülmesine ilişkin tezkere Genel Kurul'da reddedilmişti. Yalova DYP Milletvekili Cevdet Aydın ise 17 Mart'ta rahatsızlık geçirerek yaşamını yitirdi.

6 OCAK1996 - 1 NİSAN 1999 MİLLETVEKİLİ DAĞILIMI KARşILAşTIRMASI

Parti	6 OCAK 1996	1 NİSAN 1999
RP Refah Partisi	158	-
FP Fazilet Partisi	-	144
ANAP Anavatan Partisi	132	130
DYP Doğru Yol Partisi	135	89
DSP Demokratik Sol Parti	76	59
CHP Cumhuriyet Halk Partisi	49	53
DTP Demokrat Türkiye Partisi	-	19
BBP Büyük Birlik Partisi	-	8
MHP Milliyetçi Hareket Partisi	-	4
DP Demokrat Parti	-	1
DEPAR Değişen Türkiye Partisi	-	1
Bağımsız	-	29
Boş	-	13

Çetin: "TBMM, Milli Egemenliğin kaynağıdır"

24 Aralık 1995 tarihinde yapılan Milletvekili Genel Seçimleri sonucunda oluşan 20. Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir yasama dönemini geride bıraktı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin aldığı karar uyarınca, 18 Nisan 1999 Pazar günü Milletvekili Genel Seçimleri, yerel seçimler ile birlikte yapılacak, Milletvekili Genel Seçimlerinin kesin sonuçlarının açıklanmasını izleyen beşinci günden itibaren parlamento yeni yasama dönemi çalışmalarına başlayacak.

TBMM Başkanı Hikmet Çetin, 20 inci Yasama Döneminin sona ermesi dolayısıyla bir basın toplantısı düzenledi. Çetin, 20. dönemde gerçekleştirdiği yasama, denetim, temsil ve yönetim çalışmalarını anlattı. Çetin, "Milli Egemenliğin tek yeri kaynağı TBMM'dir" dedi.

Çetin, 20 inci Dönemde Meclisin, yasama ve denetim başta olmak üzere tüm çalışmalarını, "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir" genel kuralı ve bilinci içerisinde yerine getirdiğini belirterek şöyle devam etti:

"Yüce Önder Atatürk'ün kurup ilk başkanlığını yaptığı ve ulusumuza emanet ettiği Türkiye Büyük Millet Meclisimiz; tüm çalışmalarında, çağdaş, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devleti olan Cumhuriyetimizin, Yüce Önder'in işaret ettiği hedeflere ulaşmasını vazgeçilemez, ertelenemez temel ilke olarak benimsemiştir.

TBMM, 20. Dönemin ilk toplantısını 6 Ocak 1996 tarihinde gerçekleştirmiş, 16 Şubat 1999 tarihinden başlamak üzere tatil kararı almış ve dönem çalışmalarına son vermiştir.

TBMM'nin yasama ve denetim çalışmaları içerisinde, gruplararası diyalog ve uzlaşmayı sağlamak, Meclis

çalışmalarını düzenlemek gibi son derece önemli bir işlevi yerine getiren Danışma Kurulu'muz toplam 137 toplantı gerçekleştirmiştir.

Bu toplantılar sonucunda oluşturulan 4 adet Başkanlık, 154 adet Danışma Kurulu ve 88 adet grup önerisi Genel Kurulun onayına sunulmuştur. Bu dönem içerisinde TBMM'nin daha etkin ve verimli çalışması konuları üzerinde durulmuştur. Bu amaçla İktüzük'de ve bununla bağlantılı olarak Anayasa'da öngörülen değişiklikler, öneri haline getirilmiş ve siyasi partilerin grup yöneticilerine gönderilmiştir. Bu değişikliklerin 21. Dönemde yaşama geçirilmesini içtenlikle diliyorum."

TBMM Başkanı Çetin, yasama dönemiyle ilgili şu bilgileri verdi:

UYUM KOMİSYONU

20. Dönemin başında oluşturulan Partilerarası Özel Anayasa Uyum Ko-

TBMM Başkanı Çetin ve Başkanlık Divanı üyeleri basın toplantısında...

misyonu'nca, 1995 yılında gerçekleştirilen Anayasa değişiklikleri paralelinde hazırlanan ve aralarında sendikalar, dernekler ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile ilgili yasalarda değişiklik öngören önerilerinin de yer aldığı toplam 8 yasa önerisi Genel Kurul'da kabul edilerek yasalaştı.

Kabul edilen bu yasalarla toplumumuz oldukça büyük bir kesiminin önündeki siyasi etkinliklere katılma yönelik engeller ortadan kaldırıldı, çoğulcu ve katılımcı demokrasi yolunda önemli adımlar atıldı.

Uyum Komisyonun gerçekleştirdiği öteki çalışmalar da; Siyasi Partiler Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi, Anayasa ve İçtüzük değişiklik tasarıları ile memurlar ve diğer kamu görevlilerinin yargılanması hakkındaki yasa önerisi (Memurin Muhakemat) olarak sıralanıyor. Komisyon ayrıca; Yurtdışındaki Vatandaşların Oy Kullanımı ve Etik (Siyasi Ahlak) Komisyonu Oluşturma gibi konularda yasa önerileri hazırladı.

YASAMA DOKUNULMAZLIĞI

Komisyonca hazırlanan Anayasa'mızın yasama dokunulmazlığını düzenleyen 83. maddesinin değiştirilmesinin öngören öneri ise, sonuçlandırılmadı. Çetin bu konuda şunları söyledi:

"Hemen belirtmeliyim ki; Anayasa'nın 83. maddesinde yer alan yasama dokunulmazlığı yaygın ve kapsamlının geniş tutulduğuna inanıyorum. Kuşkusuz, kamu görevi yapan parlamenter görevini yaparken son derece özgür ve dokunulmaz olmalıdır. Bu nedenle siyasi alandaki dokunulmazlığa (Yasama Sorumsuzluğu'na) bir sınır getirilmesi düşünülemez.

Ancak, Anayasa'nın Milletvekili Seçilme Yeterliliğini belirleyen 76. maddesinde sayılan konular gündeme geldiğinde, dokunulmazlık, soruşturma aşamasında işlememeli ve ilgili yargı önüne gidebilmelidir. Soruşturma sonunda gözaltı yada tutuklama gibi bir durum gerekirse buna yine parlamento karar vermelidir.

Anayasa hükmü gereği iki defa görüşülmesi zorunlu olan ve ikinci görüşmesi yapılamadığı için yarım kalan bu yasanın çıkartılamamış olmasının önemli bir eksik olarak görülmektedir.

Ancak, burada üzerinde durulması gereğine inandığım bir konuyu da değerlendirmelerinize sunmak istiyorum. Geride bıraktığımız dönemde, Başkanlığımıza 30 adedi bir önceki döneme, 221 adedi de bu döneme ait olmak üzere toplam 251 yasama dokunulmazlığı dosyası intikal etmiştir.

Yapılan çalışmalar sonucunda 31 dosya Genel Kurul'da görüşülmüş ve ilgililerin yasama dokunulmazlıklarının kaldırılmasına karar verilmiştir. 46 dosya da milletvekillikleri sona eren 4 üye ile ilgilidir. Bu sayı gözardı edilemeyecek kadar önemlidir ve parlamentomuzun dokunulmazlıklar konusunda ne denli duyarlı olduğunun önemli bir göstergesidir. Diğer bir deyişle, bu konuda Anayasa değişikliği gerçekleştirilemedi ama var olan sistem etkili bir şekilde işletilmiştir."

YASAMA ve DENETİM

TBMM 20. dönemde toplam 412 birleşim gerçekleştirdi. Birleşimlerin 91'i birinci, 137'si ikinci, 131'i üçüncü, 53'ü de dördüncü yasama yılında yapıldı.

Aynı süreçte gerçekleştirilen oturum sayısı ise 143'ü birinci, 274'ü ikinci, 321'i üçüncü, 99'u dördüncü yasama yılında olmak üzere toplam 837 olarak saptandı.

20. Dönemde gerçekleştirilen bu çalışmalar toplam 2026 saat 37 dakika sürdü. Yasama yılları açısından yapılan değerlendirmelerde; birinci yılın çalışma süresi 397 saat 39 dakika, ikinci yılın süresi 707 saat 22 dakika, üçüncü yılın 781 saat 28 dakika, dördüncü yılın süresi ise 140 saat 08 dakika olarak belirlendi.

Bu birleşimlerle ilgili olarak 14.362 sayfası birinci, 25.587 sayfası ikinci, 27.847 sayfası üçüncü, 5.176 sayfası da dördüncü yasama yılına ait olmak üzere toplam 72.972 sayfa tutanak tutuldu.

YASAMA ÇALIŞMALARI

Dönem başından bugüne değin TBMM Başkanlığına, Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere gönderilen ve hükümsüz sayılmayan 21 yasa da dahil olmak üzere toplam 604 adet yasa tasarısı geldi.

Yasa tasarılarından 226 adedi 213 yasa olarak gerçekleşti, biri Genel Kurul tarafından reddedildi, 11'i de hükümete iade edildi. Halen 203 tasarı gündemde, 163 tasarı ise ilgili komisyonlarda bulunuyor.

Aynı sürede Meclis'e gönderilen kanun hükmünde 272 kararnameden

6 adedi 4 yasa olarak sonuçlandırıldı, Anayasa Mahkemesi tarafından tümü iptal edilen 26 adedi ise Başkanlıkça işleminden kaldırıldı. 3 KHK halen gündemde 237'si ise ilgili komisyonlarda bulunuyor.

Milletvekilleri tarafından 1361 yasa önerisi verildi. Bunlardan 143'ü 32 yasa, 11 içtüzük değişikliği önerisi karar oldu. 1 öneri reddedildi, 20 öneri sahiplerince geri alındı. Yasa önerilerinden 185'i gündemde, 1001'i ise ilgili komisyonlarda bulunuyor.

Bu durumda; Cumhurbaşkanınca bir daha görüşülmek üzere geri gönderilen 16 yasa ile bu dönemde sonuçlandırılmayan 240 kanun hükmünde kararname önümüzdeki döneme devredilecek, gündemde ve komisyonlarda bulunan diğer tasarı ve öneriler hükümsüz sayılacak.

DENETİM ÇALIŞMALARI

Geride bıraktığımız dönem parlamentonun denetim çalışmaları açısından da yoğun ve etkin bir süreç oldu.

Bu dönemde; Başkanlığa 1259 adet sözlü soru önergesi verildi, bunların 338'i yanıtlandı, 141'ü yazılı soruya dönüştürüldü, 185'i ise geri alındı. Sözlü sorulardan 316'sı gündemde, 6'sı ise halen işlemde.

Aynı süreçte verilen yazılı soru önergesi sayısı ise 6862'ye ulaştı. Bunlardan 4665'i yanıtlandı, 88'i sözlü soruya dönüştürüldü. Yazılı soruların 1954'ü süresi içerisinde yanıtlanmadı, 26'sı geri alındı, 5'i iade edildi, 124'ü ise halen işlemde bulunuyor.

Verilen 37 genel görüşme önergesinden 8'i kabul, 3'ü red edildi. Bu önergelerden 1'i istem üzerine Meclis araştırmasına dönüştürüldü. Bunlardan 3 adedi gündemde olup, 2 adedi işlemde bulunuyor.

SORUŞTURMA ÖNERGELERİ

Meclis Soruşturması açılması istemiyle verilen önergelerin sayısı dönemde içinde 46'ya ulaşırken bunların 12'si reddedildi; 11'i yeterli imza kalmadığından işleminden kaldırıldı, 23'ü kabul edildi ve (2'si konuları aynı olduğundan birleştirilerek) 22 adet Meclis Soruşturması Komisyonu kuruldu.

Bu komisyonlardan 7'sinin raporunu Genel Kurul'da görüşülerek ilgililerin Yüce Divan'a sevk edilmelerini kabul edildi. Geri kalan 15 Meclis Soruşturması ise önümüzdeki döneme intikal ettirildi.

TBMM Başkanı Hikmet Çetin iki soruşturma komisyonu raporu üzerinde özellikle durmak istediğini belirterek şunları söyledi:

Başkanlık Divanı üyeleri , TBMM Başkanı Hikmet Çetin ile birlikte...

"Her iki komisyon da çalışmalarını 17.12.1998 tarihinde tamamlayarak ilgililerin Yüce Divan'a sevklerine karar vermiş olmalarına ve Anayasa'nın amir hükmüne karşın, raporlarını Başkanlığımıza sunmamışlardır.

Bunun üzerine Başkanlığımız, komisyon başkanlarına 5.1.1999, 11.1.1999 ve 27.1.1999 tarihlerinde üç kez yazı yazarak raporlarını sunmalarını istemiştir.

Komisyonların bu uyarılara karşın raporlarını sunmamaları üzerine Başkanlığımızca izlenecek yöntemin saptanması bakımından konu Genel Kurulun bilgi ve takdirlerine sunulmuştur. Ancak, alınan tatil kararı nedeniyle konu Genel Kurul'da görüşülemez. Bu konunun çözümü de 21. Döneme kalmış olacaktır."

20 inci Dönemde Başkanlığa 311 adet Meclis Araştırması önergesi verildi. Bunlardan; 6'sı reddedildi, 4'ü yeterli imza kalmadığı için işlemde kaldırıldı, 62'si kabul edildi, konuları aynı olanlar birleştirilerek 28 adet komisyon kuruldu. Bu önergelerin 237'si gündemde, 2'si ise işlemde. Kurulan komisyonlardan 27'si raporlarını TBMM Başkanlığına sundu.

Geride bıraktığımız dönemde verilen gensoru önergesi adedi ise 21'dir. Bunlardan 14'ü reddedildi, 3'ü kabul edildi. Önergelerden biri Bakanlar

Kurulu, biri bakan istifa ettiği için, ikisi ise yeterli imza kalmadığı için işlemde kaldırıldı.

Kabul edilen gensoru önergeleri sonucunda, Devlet eski Bakanı Güneş Taner ile 55. Hükümet Türkiye Büyük Millet Meclisince düşürüldü.

Denetim konusunda Başkanlığımıza verilmiş ve sonuçlandırılmamış olan Meclis Soruşturması dışındaki önergeler İçtüzüğün 77. maddesi uyarınca hükümsüz sayılacak.

Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonumuz, kamu iktisadi teşebbüslerini denetlemek üzere 50 adet alt komisyon kurdu. Alt komisyonlardan gelen raporları görüşmek üzere 109 toplantı yapan komisyon, toplam 1016 adet bilanço ve netice hesaplarını görüştü. Aynı süreçte Dilekçe Komisyonumuza 147'si bir önceki döneme ait olmak üzere toplam 2422 dilekçe intikal etti. Bunlardan 2142'si karara bağlandı, 180'i ilgileri nedeniyle çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarına gönderildi. 100 adet dilekçe ise halen işlemde.

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuza bu yasama döneminde 516 adet başvuru yapıldı. Bunların 415'i sonuçlandırıldı, 65 başvurunun işlemi ise devam ediyor. Bir başvuru ise ilgileri nedeniyle Başbakanlık ve ilgili bakanlıklara gönderildi.

YÖNETİM-TEMSİL ETKİNLİKLERİ

TBMM Başkanı Hikmet Çetin, zaman zaman tartışma konusu yapılan personel durumuna ilişkin bazı bilgiler verdi ve şöyle konuştu:

"16 Şubat 1999 tarihi itibarıyla TBMM'de Yardımcı Personel hariç çeşitli statülerde 3207, Milli Saraylar Daire Başkanlığında ise 1292 olmak üzere toplam 4499 personel görev yapmaktadır.

TBMM Başkanlığı görevine geldiğim 16.10.1997 tarihinde bu sayının 3263'ü merkezde, kalanı ise Milli Saraylarda olmak üzere 4565 olduğu dikkate alınırsa, görevde bulduğum süre içerisinde personel sayısında 66 kişilik bir azalma olduğu görülmektedir."

MİLLİ SARAYLAR

Geride bıraktığımız dönem içerisinde Milli Saraylar, Köşk ve Kasırlarla ilgili olarak kalıcı, köklü adımlar atıldığını, takdir ve övgüye değer atılımlar gerçekleştirildiğini belirten Çetin "Milli Saraylarımızı, atalardan devralınan "miras" olarak değil, gelecek kuşaklardan alınan "Ödünç" değerler olarak gören Başkanlığımız, Dünya kültür mirasının bu seçkin örneklerinin sağlıklı şekilde yarınlara taşınmasına yönelik yoğun bir çaba içinde oldu." dedi.

Geride bıraktığımız dönemde Milli Sarayların; Yüce Atatürk'ün "Dün devletin yönetildiği, yönetenlerin içinde yaşadığı, Saray, Köşk ve Kasırlar artık ulusun, onun tek temsilcisi TBMM'nin sorumluluğundadır" ilkesine bağlı olarak çağdaş gelişmeler ışığında çok yönlü düşünüldüğünü ve asıl sahibi olan halka açıldığını kaydeden Çetin, her an patlama tehlikesiyle karşı karşıya olan Dolmabahçe Sarayı bu tehlikeden kurtarıldığını söyledi.

Çetin'in verdiği bilgiye göre, Sarayın bodrumlarında yapılan çalışmalarla, yoğun nemden zarar gören doku onarıldı, bodrumlarda bulunan objelerin envanter, temizlik ve onarım çalışmalarına geçildi.

MASLAK KASIRLARI, çatıdan temele kadar yeniden elden geçirildi, BEYLERBEYİ Sarayında restorasyon çalışmaları sürdürülürken, bodrumdaki bozulma ve çürümelere karşı gereken önlemler alındı.

Denize kayma tehlikesi ile karşı karşıya bulunan KÜÇÜKSU Kasrında bilimsel temellere dayalı olarak gereken önlemler alındı ve kültür mirasımızın bu seçkin eseri ziyarete ve hizmete açıldı. Ayrıca kasrın yanındaki tarihi iskele ve yan bahçe işgalden kurtararak boşaltıldı ve kasrın tarihi sınırları özgün durumuna getirildi.

Geride bıraktığımız süreçte Milli Saraylarımıza yönelik çalışmalarımız bunlarla sınırlı kalmadı, BEYKOZ KASRI ve ANADOLU HİSARI gezi alanları ile tarihi Göksu Çayırının başkanlığımıza tahsisi sağlandı. Edirne'deki Osmanlı Sarayları TBMM bünyesine alındı.

Ülkemizin ilk sanayi kurumu örneklerini oluşturan Yıldız Çini ve Porselen Fabrikası ile Hereke Halı ve İpekli Dokuma Fabrikası'nın müze-fabrika anlayışı doğrultusunda modernizasyon çalışmaları başlatıldı.

İÇTÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ

TBMM Başkanı Hikmet Çetin konuşmasının sonunda, Anayasa ve İçtüzük çalışmaları konusuna değindi ve Parlamento'nun daha işler çalışması için yapılması gereken değişiklikleri sıraladı. Toplantı yeter sayısının kaldırılması gerektiğini, Başkanlık Divanı'nın Genel Kurul'daki yerini almasından itibaren içeride kaç üye olursa olsun toplantının açılabilmesi gerektiğini belirten Çetin, bir tasarı ya da

teklifin komisyonda uzman milletvekilleri tarafından ayrıntılı biçimde incelendiğini, Genel Kurul'da her milletvekilinin her konuda bilgi sahibi olmasına gerek bulunmadığına dikkat çekerek, içeride bulunanların oyuyla tasarı ya da teklifin görüşülebileceğini söyledi. Çetin buna örnek olarak Fransız Parlamentosunda Ermeni Soykırımı Yasa Tasarısının 28 oyla görüşülüp kabul edilmesini gösterdi.

Çetin ayrıca bir önerenin altında 200 tane üyenin imzası varsa, yürürlükteki İçtüzüğe göre tümünün okunması gerektiğini; ancak buna gerek olmadığını belirterek bir değişiklik yapıp ilk isim okunduktan sonra diğer imzaların okunmadan tutanağa geçirilebileceğini söyledi.

Cumhurbaşkanı'nın bir kanunu bir kere daha görüşülmek için Meclis'e geri göndermesi konusunun da yeniden düzenlenerek Cumhurbaşkanı'nın sadece itiraz ettiği maddelerin görüşülebilmesi yolunun açılması gerektiğine işaret etti. Çetin "Cumhurbaşkanı 300 maddelik bir kanunun sadece bir maddesine itiraz ediyorsa, sadece o madde yeniden görüşülür. Eğer bu madde değişikliği kanunun tümünü bozuyor denirse, o zaman da Meclis eski halinde ısrar eder ve iş kolaylaşır" diye konuştu.

Çetin ayrıca YSK'nın kesin sonuçları açıklamasının ardından Meclis'in toplanması için beş günlük süreye ihtiyaç olmadığını, bir ya da iki gün sonra toplanabileceğini bildirdi; aynı şekilde Meclis Başkanlığı seçimi için 10 günlük aday başvuru ve 10 günlük seçim sürelerinin de fazla olduğunu, bunların da kısaltılmasını zorunlu gördüklerini anlattı.

Çetin bu tür değişikliklerin Anayasal değişiklik gerektirdiğini, Meclis'in bunu kısa sürede gerçekleştirebileceğini ifade etti. Çetin açıklamalarını şu sözlerle tamamladı:

"20 nci Dönemde, başta TBMM Başkanlık Divanı olmak üzere, Danışma Kurulu, Grup Başkanvekilleri, komisyonlar ve Yüce Meclisin saygıdeğer üyelerinin kendi görev alanları içinde büyük katkılarıyla bu çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalarımıza değerli desteklerini esirgemeyen Sayın Cumhurbaşkanımız başta olmak üzere, 20 nci Dönemde görev yapan cumhuriyet hükümetlerinin saygıdeğer üyelerine, siyasi partileri-

mizin sayın genel başkanları ve değerli yöneticilerine, tüm kamu kurum ve kuruluşlarına teşekkürlerimizi sunmayı hak bilirliliğin bir gereği sayıyorum. Ayrıca yazılı ve görsel medyamızın parlamentoya ve parlamenterlere yönelik eşişileri ve bu konudaki uyarıları çok zaman hepimize ışık tutmuştur.

Burası, TBMM, tek meclisimizdir. Büyük Atatürk'ün kurduğu ve milli egemenliğin tek yeridir, kaynağıdır. Çok eleştirilmiş olması, aslında, buradan çok şey beklendiğinden dolayıdır; ondan dolayı da ben, kişi olarak hiç bir zaman yadırgamıyorum. Vatantaşlarımız, insanlarımız, burayı bir çözüm yeri olarak görüyorlar; bunun için de bazen burayı görevi olmayan konularda da eleştiriyorlar. Bunu da saygıyla karşıyorum."

SORULAR-YANITLAR

Bir gazetecinin, PKK elebaşısının yakalanmasından sonra DGM Yasa değişikliği, Pişmanlık Yasası gibi yasaların çıkarılması gerektiğini hatırlatıp Meclis'in olağanüstü toplantıya çağırılmasının sözkonusu olup olmayacağını sorması üzerine Çetin, kendisinin Hükümetin istemesi ve siyasi partiler arasında bir anlaşma olması halinde olağanüstü toplantı çağırısı yapabileceğini belirtti. Hükümetin bu konuları seçimden sonra ele alınacağını açıkladığını hatırlatan Çetin "Önümüzdeki günlerde bu konudaki gelişmeleri hep birlikte göreceğiz." dedi.

Bir başka soru üzerine, sözkonusu iki kanuna ek olarak, siyasi partiler ve seçim, Memurin Muhakematı, Bankalar, sosyal güvenlik kurumlarının reformize edilmesi, parlamenter dokunulmazlığı, demokratikleşme, terör ve ceza yasalarındaki değişiklik çalışmaları gibi konuların da bu dönemde de sonuçlandırılmadığına dikkat çeken Hikmet Çetin, dokuz ay önceden erken seçim kararı alınmasının Parlamento çalışmalarının verimliliğini azalttığını vurguladı.

TBMM Başkanı, milletvekillerinin sık parti değiştirmeleri konusundaki bir soruya da, sorunun partiler arasında görüş farklılıklarının ortadan kalkmasıyla halkın bunu yadırgamamasına bağladı ve siyasi ahlak yasasının çıkarılması halinde sorunun çözümlenebileceği yanıtı verdi.

Seçimin ertelenmesi çabası boşa çıktı

- * DTP'liler ve bağımsızlar, FP'nin de desteği ile TBMM'nin 13 Mart'ta olağanüstü toplanmasını sağladılar.
- * 13 gün süreyle her gün toplanan Meclis'te DTP'lilerle 'küşkünler'in tüm çabalarına karşılık sonuç alınamadı.
- * DTP ve 'küşkünler' seçimin ertelenmesini, FP'de TCK'nın 312 nci maddesinin değiştirilmesini amaçlıyordu.

TBMM, 18 Nisan'da yapılacak genel ve yerel seçimler için 16 Şubat'ta tatile girmişken; 1987'de ve 1995'de olduğu gibi 20 nci Dönemin sonunda da parti yönetimlerinin düzenlediği milletvekili aday listelerinde yer bulamayan milletvekillerince olağanüstü toplantıya çağrıldı. Fazilet Partisi Grubunun da desteklemesiyle TBMM Genel Kurulu 13 gün süreyle her gün toplandı ancak kamuoyunda 'küşkünler' olarak adlandırılan milletvekillerinin nihai amacı olan seçimlerin ertelenmesine olanak bulunamayınca seçime 25 gün kala 25 Mart'ta TBMM yeniden tatile girdi.

Milletvekili aday listelerinde yer alamayan ya da seçilme olasılığı zayıf sıralarda bulunan çeşitli partilerden 63 milletvekili ile 11 bağımsız milletvekili, 36 Fazilet Partili milletvekilinin de imza desteği vermesi üzerine 8 Mart günü 116 imzayla TBMM'nin 10 Mart tarihinde olağanüstü toplantıya çağrılmasını istedikler. 116 Milletvekili, Abdullah Öcalan'ın yakalanmasından sonra terörle mücadelenin hukuki boyutlarıyla ilgili bir Genel Görüşme açılmasını talep etti. TBMM Başkanı Hikmet Çetin kendisine 8 Mart Pazartesi günü verilen istemi inceledikten sonra TBMM Genel Kurulunu 13 Mart Cumartesi günü saat 15.00'de olağanüstü toplantıya çağırıldı.

ÖNERGE VE İMZACILAR

Anayasa'nın 93'üncü maddesinin aradığı üye tam sayısının beşte birini sağlayan olağanüstü çağrı önergesi şöyle:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına,

Türkiye Büyük Millet Meclisinin erken seçim kararı alınışından itibaren içeride ve dışarıda meydana gelen değişiklikleri yeterince değerlendirme fırsatı bulamadığı ortadadır.

Kamuoyunda yoğun tartışmalara yol açan yasama alanındaki ihtiyaçlar yerine getirilmemiştir. Son olarak terörle mücadelenin hukukî boyutlarıyla ilgili uluslararası alanda başlatılan tartışmalar TBMM'nin olağanüstü toplanmasını zorunlu hale getirmiştir.

Yukarıda belirtilen gerekçelerden dolayı, Konya Milletvekili Doç.Dr. Ahmet Alkan ve arkadaşları tarafından 8.3.1999 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan genel görüşme önergesinin görüşülmesi için Türkiye Büyük Millet Meclisinin 10.03.1999 Çarşamba günü saat 15.00'te olağanüstü toplantıya çağrılmasını Anayasanın 93 üncü ve İktüzü-gün 7 nci maddesi uyarınca arz ve talep ederiz. Saygılarımızla."

Önergeyi imzalayan milletvekilleri ve partileri şunlar:

DTP'LİLER: Hamdi Üçpınarlar (Çanakkale), Ferit Bora (Diyarbakır), Ayseli Göksoy (Manisa), Mehmet Korkmaz (Kütahya), Erdal Kesebir (Edirne), Mehmet Batallı (Gaziantep), Hasan Peker (Tekirdağ), Cefi Josef Kamhi (İstanbul), Mahmut Yılbaş (Van), İsmet Sezgin (Aydın), Yıldırım Aktuna (İstanbul);

ANAP'LILAR: Metin Emiroğlu (Malatya), Demir Berberoğlu (Eskişehir), Ömer Demir (Kırşehir), Tekin Enerem (İstanbul), Nuri Yabuz (Afyon), Muzaffer Arslan (Diyarbakır), İrfan Köksalan (Ankara), Cemal Külah-

lı (Bursa), Nabi Poyraz (Ordu), İrfan Demiralp (Samsun), Adem Yıldız (Samsun), Halil Cin (İçel), Mete Bül-gün (Çankırı), Ali Uyar (Hatay), Ahmet Alkan (Konya), Hikmet Aydın (Çanakkale), Sami Küçükbaşkan (Antalya), Yıldırım Aktürk (Uşak), Bahri Kibar (Ordu), Selahattin Beyribey (Kars), Yavuz Köymen (Giresun), İbrahim Çebi (Trabzon), Halûk Müftüler (Denizli), Naim Geylani (Hakkâri), İbrahim Yılmaz (Kayseri), Müjdat Koç (Ordu);

DYP'LİLER: İsmail Kalkandelen (Kocaeli), Esat Kırıatlıoğlu (Nevşehir), Ömer Bilgin (Isparta), Ahmet Bilgiç (Balıkesir), Yusuf Bacanlı (Yozgat), Veli Andaç Durak (Adana), Şinasi Altın-ner (Karabük), Mustafa Zeydan (Hakkâri), Mustafa Çiloğlu (Burdur), Fevzi Arıcı (İçel), Mahmut Duyan (Mardin), Hayri Doğan (Antalya), Cemil Erhan (Ağrı), Ergun Özkan (Niğde), Mustafa Dedeoğlu (Muğla), Nevzat Köse (Aksaray), Necmettin Dede (Muş), Cemal Alishan (Samsun);

CHP'LİLER: Mahmut Işık (Sivas), Nezir Büyükcengiz (Konya), Ahmet Güryüz Ketenci (İstanbul), Ali Dinçer (Ankara), Erdoğan Yetenç (Manisa), Ali Şahin (Kahramanmaraş), Ali Haydar Şahin (Çorum), Zeki Çakıroğlu (Muğla), Yahya Şimşek (Bursa), Mustafa Yıldız (Erzincan);

DSP'LİLER: Ayhan Gürel (Samsun), Zerrin Yeniceci (İzmir);

BAĞIMSIZLAR: Refaiddin Şahin (Ordu), Yalım Erez (Muğla), Turhan Arıncı (İzmir), Feridun Pehlivan (Bursa), Osman Berberoğlu (Antalya), Kubilay Uygun (Afyon), Muzaffer Arıkan (Mardin), Osman Çilsal (Kayseri), Ha-

san Karakaya (Uşak), Bayar Ökten (Şırnak), Mehmet Tatar (Şırnak);

FP'LİLER: Memet Emin Aydın (Siirt), Nedim İlci (Muş), Ramazan Yenide (Denizli), Abdulkadir Öncel (Şanlıurfa), Ziyattin Tokar (Ağrı), Abdulhaluk Mutlu (Bitlis), Cemalettin Lafçı (Amasya), Murtaza Özkanlı (Ak-saray), Ömer Naimi Barım (Elazığ), Yakup Hatipoğlu (Diyarbakır), Mehmet Sılay (Hatay), Ahmet Çelik (Adıyaman), Mikail Korkmaz (Kırıkkale), Ahmet Doğan (Adıyaman), İsmail Coşar (Çankırı), Abdullah Gencer (Konya), Abdullah Arslan (Tokat), Bahri Zengin (İstanbul), Kâzım Ataoğlu (Bingöl), Mehmet Altınsoy (Aksaray), Şaban Şevli (Van), Abdullillah Fırat (Erzurum), Hasan Dikici (Kahramanmaraş), M. Fuat Fırat (İstanbul), Şinasi Yavuz (Erzurum), Musa Okçu (Batman), Mehmet Emin Aydınbaş (İçel), Ahmet Feyzi İnceöz (Tokat), Saffet Benli (İçel), Hasan Hüseyin Öz (Konya), Metin Perli (Kütahya), Kahraman Emmioğlu (Gaziantep), Mustafa Yünlüoğlu (Bolu), Kemalettin Göktaş (Trabzon), M. Altan Karapaşoğlu (Bursa), Mustafa Hasan Öz (Ordu).

DEPAR : Gökhan Çapoğlu (Ankara);

MHP: Şaban Karataş (Ankara).

ÇETİN'İN AÇIKLAMASI

TBMM Başkanı Hikmet Çetin önergeyi inceledikten sonra şu açıklamayı yaptı:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığından Bildirilmiştir:

116 milletvekili, Anayasanın 93 üncü ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 7 nci maddeleri gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisinin olağanüstü toplantıya çağırılmasını Başkanlığımızdan istemişlerdir.

Başvuru incelenmiş; istem, dayanan Anayasa ve İçtüzük hükümlerine uygun bulunmuştur.

Bu nedenle; çağrı önergesinde istenen, Konya Milletvekili Ahmet Alkan ve 20 arkadaşının, terör örgütü başının yakalanmasından sonra meydana gelen iç ve dış gelişmeler ve bu konuda alınabilecek önlemler konusunda Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü'nün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin

önergesini görüşmek üzere, Türkiye Büyük Millet Meclisini 13 Mart 1999 Cumartesi günü saat 15.00'te toplantıya çağırıyorum.

Sayın milletvekillerinin belirtilen gün ve saatte Genel Kurul toplantısına katılmasını rica ederim. Hikmet Çetin, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı."

ANAP, DYP, DSP ve CHP parti sözcüleri yaptıkları açıklamalarda, Meclis'in olağanüstü toplantıya çağırılmasındaki amacın sözkonusu genel görüşmenin yapılması olmadığını, Türk Ceza Yasası'nın laikliğe aykırı davranışları cezalandıran 312'ın maddesi ile Siyasi Partiler Yasasının değiştirilerek Necmettin Erbakan'ın siyasi yasağıni kaldırmak ve 18 Nisan Seçimlerini erteletmek istenildiğini savundular.

TOPLANTI AÇILIYOR

TBMM Genel Kurulu'nun toplanmasından bir kaç saat önce FP Grubu Danışma Kurulunu toplantıya çağırırsa da FP dışındaki grup yöneticilerinin katılmaması nedeniyle toplantı gerçekleşmedi. Saat 15.00'de Genel Kurul Çetin'in başkanlığında toplandı. Anayasa ve İçtüzüğü'nün aradığı toplantı yeter sayısı olan 184'ü aştığı ve salonda 226 üye bulundu anlaşıncaya çalışmalara başlandı.

FP'liler Danışma Kurulunda almadıkları öneriyi sunarak, Meclis'in genel görüşmenin yapılmasından sonra, belirlenecek 312 ve Siyasi Partiler Yasası değişiklikleri, Pişmanlık Yasası, DGM Yasası değişikliği gibi bazı tasarı ve tekliflerin görüşmesi için Genel Kurul'un her gün toplanmasını istediler. Bu önerge kabul edildi. "Küskünler" ile FP'nin Genel Kurul'da çoğunluk oylarına sahip olduğunun ortaya çıkması üzerine Salı günü yapılması düşünülen Konya Milletvekili Ahmet Alkan ve 20 arkadaşının, terör örgütü başının yakalanmasından sonra meydana gelen iç ve dış gelişmeler ve bu konuda alınabilecek önlemler genel görüşme açılmasına ilişkin önergenin görüşmelerine geçildi. Gruplar adına ve Hükümet adına yapılan konuşmalardan sonra oylama yapıldı ancak önerge sahipleri de dahil hemen hemen tüm milletvekillerinin oylarıyla genel görüşme açılması reddedildi.

DEVAM KARARI ALINIYOR

DSP, DYP ve ANAP milletvekilleri, red kararı üzerine TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağırılma gerekçesinin düştüğünü, bu nedenle toplantıya devam kararı alınamayacağını, TBMM'nin otomatik olarak tatile gireceğini ileri sürdüler. Ancak, TBMM Başkanı Hikmet Çetin, genel görüşme işleminin tamamlandığını, Meclis'in çalışmalarına devam etmesini isteyen iki önerge bulunduğunu, bunları işleme koyacağını bildirdi. Bunun üzerine salonda sert tartışmalar yaşandı. Tartışmalar arasında yapılan oylamada 216'ya karşı 268 oyla Meclis tatil kararının kaldırılması ve çalışmalara devam edilmesi kararı alındı.

GENSORU VERİLDİ

Tatil kararının kaldırılmasını başaran milletvekilleri, 15 Mart Pazartesi günü Hükümet hakkında gensoru verdiler. 26 imzalı gensoru önergesinde, yasal ve hukuki gerekçelerle Meclis'in toplantıya çağırılmasına karşılık, Başbakan Bülent Ecevit'in bu hareketi "sivil darbe girişimi" olarak nitelediği, 'Bu ruh halindeki bir kişinin Türkiye Cumhuriyetini başbakan olarak yönetmesinin mümkün olmadığı" ileri sürüldü.

17 Mart Çarşamba günü, bir gün önce TBMM Başkanı Vekili Uluç Gürkan'ın toplantıya çağırmadığı Danışma Kurulu TBMM Başkanı Hikmet Çetin'in başkanlığında toplandı. Anlaşma sağlanamaması üzerine FP Pişmanlık Yasa Tasarısı, TCK'nın 312'inci Maddesini Değiştiren Yasa Tasarısı ve Siyasi Partiler Yasası'nda Değişiklik Yapan Yasa Tasarısının gündemin ön sıralara çekilmesine ilişkin grup önerisi Yasin Hatiboğlu'nun başkanlığında gerçekleştirilen TBMM Genel Kurulu'nda 224'e karşı 258 oyla kabul edildi ve gensoru önergesinin öngörüşmelerine geçildi. Ancak Hükümet yerini almadığı için bir gün ertelendi.

Bu arada, ANAP, DSP ve DYP grup yöneticileri, 13 Mart ve sonraki oturumlarda Başkanlığın tutumunun ve alınan kararların Anayasaya ve içtüzüğe aykırı olduğunu ileri sürerek, tüm işlemlerin iptali ve yürürlüğün durdurulması için Anayasa Mahkemesine 19 Mart'ta ortak başvuruda bulundular; ancak 24 Mart'ta bu talep reddedildi.

Öte yandan TBMM'de ve siyasi kamuoyunda bu tartışmalar Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hüseyin Kıvrıkoğlu'nun 18 Mart tarihli Hürriyet Gazetesine bir demeç vererek TCK'nın 312 nci maddesinin değiştirilmesine ve seçimin ertelenmesine karşı çıktı.

Hükümet hakkında verilen gensorunun öngörüşmeleri 18 Mart Perşembe günü yine Hatipoğlu'nun başkanlığında toplanan TBMM Genel Kurulu'nda yapıldı. Görüşmelerden sonra gensorunun gündeme alınması 221 red oyuna karşılık 268 oyla kabul edildi.

ERTELEME ÖNERİSİ

Demokrat Türkiye Partisi, bağımsız, DYP'li ya da ANAP'lı 9 milletvekilinin geçmesiyle 19 Mart'ta TBMM'de grup kurdu. DTP Grubu ilk olarak "Yenilenmesine karar verilen seçimlerin değerlendirilmesi" için Danışma Kurulu'nun toplanmasını istedi. Ancak TBMM Başkanı Çetin, böyle bir konunun Danışma Kurulu'nun görev alanına girmediği gerekçesiyle başvuruyu geri çevirdi.

Yasin Hatipoğlu'nun başkanlığında 21 Mart Pazar günü yapılan birleşim öncesi DTP Grubu seçimlerin yenilenmesi kararının değiştirilerek, yerel seçimle milletvekili genel seçiminin ayrılmasını ve genel seçimin ertelenmesini isteyen önergesini TBMM Başkanlığına sundu. TBMM Başkanı Çetin, 18 Nisan seçiminin yapılmasını öngören önceki kararın öncelikle Anayasa Komisyonunda ele alındığını hatırlatarak, yeni talebi de Anayasa Komisyonuna havale etti. Bunun üzerine DTP'nin önerisi Hatipoğlu tarafından Genel Kurul'da okundu. Hatipoğlu, önerinin Genel Kurul'da görüşülüp görüşülemeyeceği konusunda usul tartışması açtı. Bunun üzerine ANAP, DSP ve DYP milletvekilleri kürsüye yürüdü. Çıkan tartışmalarda Hatipoğlu iki kez oturuma ara vermek zorunda kaldı. DTP Grubunun önerisinin gündeme alınması kabul edildiye de, tartışmalar ve Genel Kurul'daki fiili durum nedeniyle birleşimi yenen FP'li Başkanvekili, birleşimi kapatmak zorunda kaldı.

GENSORUYA RED

Ertesi gün yine saat 15.00'de toplanan Genel Kurul'da bu kez başkanlık kürsüsünde oturan TBMM Başkanvekili Uluç Gürkan, önerinin Ana-

yasa Komisyonu'na havale edilmiş olduğunu, Komisyon'da görüşülmeden Genel Kurul'da ele alınmasının içtüzüğe aykırı olacağını sunuşlarda bildirdi ve doğrudan gensoru oylamasına geçti. Bunun üzerine yine tartışmalar olduysa da Gürkan oylamayı başlattı. Yapılan gensoru oylamasının sonucunda 447 milletvekilinden 236'sı kabul oyu kullandı. Anayasa ve İçtüzüğü aradığı 276 sayısına ulaşamadığı için gensoru reddedilmiş oldu.

Anayasa Komisyonu, seçimlerin ertelenmesine ilişkin öneriyi, Komisyon gündeminin normal sırasında görüşülmesini kararlaştırdı. DTP Grubunun Anayasa Komisyonunda ele alınmadan önerinin doğrudan doğruya Genel Kurul'da ele alınması için verdiği son bir önergesi de, 25 Mart'ta yapılan Genel Kurul'da Meclis'in yeniden tatile girmesi önerisinin kabul edilmesiyle akim kaldı ve 13 gün süren seçimlerin ertelenmesi mücadelesi "küskünler" açısından başarısızlıkla sonuçlanmış oldu.

DTP yine grup kurdu, sonra yine kaybetti

Meclis'in olağanüstü toplantıları sürerken, bağımsız, ANAP'lı ya da DYP'den dokuz milletvekili Demokrat Türkiye Partisine geçti. Böylece DTP Meclis'te yeniden grup kurdu.

TBMM'de son aylarda 11 kişiyle temsil edilen, DYP'den ayrıldıktan sonra bir kaç kez 25 kişiye kadar çıkan bir grup kurmuş olan DTP, olağanüstü toplantılar sırasında 19 Mart'ta yeniden grup oluşturdu.

Genel Başkan Hüsametdin Cindoruk milletvekili olmadığı için DTP Grup Başkanlığına Mahmut Yılbaş, Grup Başkanvekilliklerine de İçel Milletvekili Halil Cin ve Edirne Milletvekili Erdal Keser getirildi.

İsmet SEZGİN, Mehmet BATALLI, Mahmut YILBAŞ, Erdal KESEBİR, Hamdi ÜÇPINARLAR, Hasan PEKER, Yıldırım AKTUNA, Ferit BORRA, Aysel GÖKSOY, Josef Kamhi ve Mehmet KORKMAZ'dan oluşan DTP grubuna katılan yeni üyeler ve ayrıldıkları partileri şunlar:

Ferdun PEHLİVAN (ANAP-Bağ), Halil CİN (ANAP), Ahmet BİLGİÇ (DYP), Zerrin YENİCELİ (DSP), Cemal KÜLAHLI (ANAP), Hayri DOĞAN (DYP), Ahmet ALKAN (ANAP), Muzaffer ARIKAN (Bağ), Fevzi ARICI (DYP).

'Küskün'lerin seçimi erteleme mümkün olmayınca Ahmet Bilgiç 6 Nisan'da istifa etti ve DTP son anda bulunduğu grubu yine kaybetti.

Yücel Seçkiner TBMM Başkanvekilliğine seçildi

Hasan Korkmazcan'ın yeniden milletvekili adayı gösterilmemesi nedeniyle istifasıyla boşalan TBMM Başkanvekilliği görevine ANAP Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner seçildi.

TBMM Başkanvekili ve Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Başkanı Korkmazcan, 22 Mart'ta ANAP'tan ve dolayısıyla TBMM Başkanvekilliği görevinden istifa ettiğini bir basın toplantısı ile açıkladı.

Bunun üzerine ANAP Grubu Ankara Milletvekili Yücel Seçkiner'i bu göreve aday gösterdi. TBMM Genel Kurulu'nda yapılan oylamada Seçkiner TBMM Başkanvekilliği görevine seçildi.

Ancak, TBMM tatil kararı aldığı için Yücel Seçkiner Başkanvekili sıfatıyla kürsüye hiç çıkamadı.

Çetin, 5 Aralık'ın Demokrasi ve Yurttaşlık Bayramı olmasını istedi.

TBMM Başkanı Hikmet Çetin kadınlara seçme ve seçilme hakkının tanındığı 5 Aralık'ın her yıl Demokrasi ve Yurttaşlık Bayramı olarak kutlanması için yasa teklifi verdi.

Çetin yasa teklifinin gerekçesinde 5 Aralık 1934'de kadınlara seçme ve seçilme hakkı verildiğini ve bu tarihin her yıl kutlandığını hatırlatarak, bu kutlamanın sadece kadınlar tarafından değil tüm ulusça kutlanması gerektiğini bildirdi. Çetin teklifinin gerekçesinde şu görüşlere yer verdi:

"Bu gün aslında Türkiye'nin tüm vatandaşları açısından demokratikleşme ve çağdaşlaşma anlamında en sağlam temelin atıldığı gündür. Bu gün sadece kadınları değil erkekleri de özgürleştirmiştir. Diğer bir deyişle, bu tarihi gün katılımcı demokrasinin, toplumsal gelişmenin ve bütünsel kalkınmanın başlangıç noktası olduğundan 5 Aralık gününün sadece kadınların kutladığı bir yıldönümü olmaktan çıkartılıp, Türkiye'de 'yurttaşlık haklarının' tüm bireyler açısından gerçek anlamına kavuştuğu gün olarak algılanması gerekmektedir. Bu nedenle her yılın 5 Aralık gününün 'Demokrasi ve Yurttaşlık Bayramı' olarak kutlanması amacıyla teklifimiz hazırlanmıştır."

8 MART MESAJI

Çetin 8 Mart Dünya Kadınlar Günü nedeniyle yayımladığı mesajda da büyük devrimler başarmış Türkiye için kadınların siyasi sürece katılımının artırılmamış olmasının büyük bir eksiklik olduğunu bildirdi.

"Yüce Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen devrimlerle, Türk kadınının, çağdaş haklar konusunda önemli atılımlar yaptığını; bilimde, eğitimde, sanatta, kültürde, ekonomi ve kamu yönetiminde üstün baralar kazandığını" bildiren Hikmet Çetin şöyle devam etti:

"Gerçekten de Türk kadını, bir çok batı ülkesinden çok daha önce seçme ve seçilme hakkına sahip olmuştur. Bugün kadınlarımızı Atatürk Devrimlerinin, çağdaşlık çizgisinin ve laiklik ilkesinin güvencesi olarak görüyorum. Ancak kadınlarımızın siyasi sürece gerekli etkinliklerle katılabildiklerini maalesef söyleyemeyiz. Büyük devrimler başarmış ülkemiz için bunu büyük bir eksiklik sayıyor ve bunun giderilmesi gerektiği inancını taşıyorum.

8 Mart Dünya Kadınlar Günü, dünya kadınlarının bir bakıma eşitlik ve özgürlük mücadelesidir. Bir bayramdır. Bu bayramı kutluyor, kadınlarımıza mutluluk ve esenlikler getirmesini diliyorum."

LAİKLİK MESAJI

Öte yandan laiklik ilkesinin Anayasaya girişinin 62 nci yılı dolayısıyla 5 Şubat'ta bir mesaj yayımlayan TBMM Başkanı Çetin, laikliğin Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş yapısını korumanın, ulusal birliğin ve inanç özgürlüğünün en önemli güvencesi olduğunu belirterek "Ülsumuz, Mustafa Kemal Atatürk'ün devrim ve ilkelerinden aldığı bu emaneti koruyacak ve sonsuza kadar yaşatacaktır." dedi.

Olağanüstü Hal dört ay daha uzatıldı

Milli Güvenlik Kurulu'nun aldığı tavsiye kararı üzerine Bakanlar Kurulu tarafından TBMM'ye gönderilen altı ildeki olağanüstü halin 30 Mart tarihinden itibaren dört ay daha uzatılmasına ilişkin tezkere TBMM Genel Kurulu'nun 9 Şubat'ta yaptığı toplantıda kabul edildi.

TBMM Genel Kurulu'nun 18 Nisan seçimleri dolayısıyla Mart ayında tatilde olacağı varsayımıyla erken ele alınarak kabul edilen tezkereye göre Diyarbakır, Hakkari, Siirt, Şırnak, Tunceli ve Van illerinde 1987 yılından bu yana yürürlükte olan olağanüstü hal uygulaması 30 Mart tarihinden itibaren dört ay daha uzatıldı.

İçişleri Bakanı Cahit Bayar uzatma görüşmeleri sırasında yaptığı konuşmada, PKK'ye karşı yürütülen etkili mücadele sonunda örgütün başının koparıldığını söyledi. Örgüt içinde zaafiyetin giderek arttığını belirten Bayar "Bu noktada mücadele ve kararlılığımızı devam ettirmemiz gerekir." dedi ve olağanüstü uygulamanın sürdürülmesi gerektiğine işaret etti.

Yalova Milletvekili Cevdet Aydın'ı kaybettik

DYP Yalova Milletvekili Cevdet Aydın geçirdiği ani bir rahatsızlık sonucu 17 Mart'ta hayatını kaybetti.

1940 yılında Yalova'da doğan Cevdet Aydın uzun yıllar inşaat müteahhiliği ve sanayicilik yaptı. Büyük Türkiye Partisi'nin ve Doğru Yol Partisi'nin kurucu üyesi olan Cevdet Aydın 1995 yılında yapılan milletvekilli seçimlerinde Yalova'dan parlamentoya girdi. Evli ve iki çocuk babası olan Aydın, Yalova'da toprağa verildi.

Cevdet Aydın, 20 nci Dönemde Mehmet Ali Altun, Abdülkadir Cenkçiler, Yahya Uslu ve Şerif Çim'den sonra kaybettiğimiz beşinci milletvekilli oldu.

Yıldız Sarayı içindeki 'İstabl-ı Amire-i Ferhan' binası onarıldı

TBMM, bir Osmanlı eserini daha topluma kazandırdı

Tarihi, 19 uncu yüzyıl başına, Sultan III Selim'in Boğaz'ın Beşiktaş tarafına "Mai Deniz"lere bakan koruluk bir yamaca kurduğu Yıldız Kasrına dayanan ve zaman içinde 500 bin metrekairelik bir alan üzerine yayılan Yıldız Sarayı, Osmanlı imparatorluk mimarisinin son saray kompleksidir.

Sultan II Abdülhamit, Dolmabahçe Sarayını güvensiz bulduğu için 33 yıllık saltanatını buradan yürüttü. Abdülhamit zamanında Yıldız Sarayı bir anlamda "şehir içinde şehir" dönüştü.

Bu kompleks içindeki hizmet binalarının en özgünlerinden birisini de Saray dokusunun kuzeydoğu kesiminde, dış bahçe sınırları içinde yer alan "İstabl-ı Amire-i Ferhan" veya "Ferhan Tavilesi" olarak bilinen ahır yapılarıdır.

Herhangi bir kesinlik içermemekle birlikte Sultan II Abdülhamid'in çok sevdiği atı 'Ferhan' 'dan adını alan bu yapı, TBMM Milli Saraylar Daire Başkanlığının yoğun çabaları ve onarımı sonunda dev bir kültür kompleksine dönüştürüldü ve kompleks TBMM Başkanı Hikmet Çetin tarafından hizmete açıldı.

Osmanlı İmparatorluğunun 700 üncü kuruluşunu kutlama etkinlikleri

kapsamında binanın açılışını yapan TBMM Başkanı Hikmet Çetin, İmparatorluk saray mimarisinin son örneği kabul edilen Ferhan Binalarının bundan sonra Cumhuriyet'in kültür ve sanatına hizmet edeceğini söyledi.

TBMM Başkanı Çetin tarihi eserleri, tarihi kimliklerini de koruyarak yaşanır duruma getirmek gerektiğini belirterek şunları söyledi:

"19 uncu Yüzyıl sonu İmparatorluk mimarisini ve geleneksel kültürümüzü yansıması bakımından büyük önem taşıyan Ferhan Binaları, bundan sonra belleğimizde o eski, tarihi pırıltılı anıları hep saklayarak, Cumhuriyete, Cumhuriyetin kültür ve sanatına hizmet eden bir kültür merkezi olarak yaşayacaktır."

Törende açılış anısı olarak TBMM Başkanı Çetin'e bir Osmanlı arması armağan edildi, yakasına da Osmanlı İmparatorluğunun 700 üncü kuruluş yılı rozeti takıldı. Açılış törenine İstanbul Valisi Erol Çakır ile geniş bir davetli grubu katıldı.

TARİHÇESİ

Milli Saraylar Arşivi'nde yer alan 'Yıldız Sarayında Malta'da son olarak yapılan ahır ve manejin arasında ka-

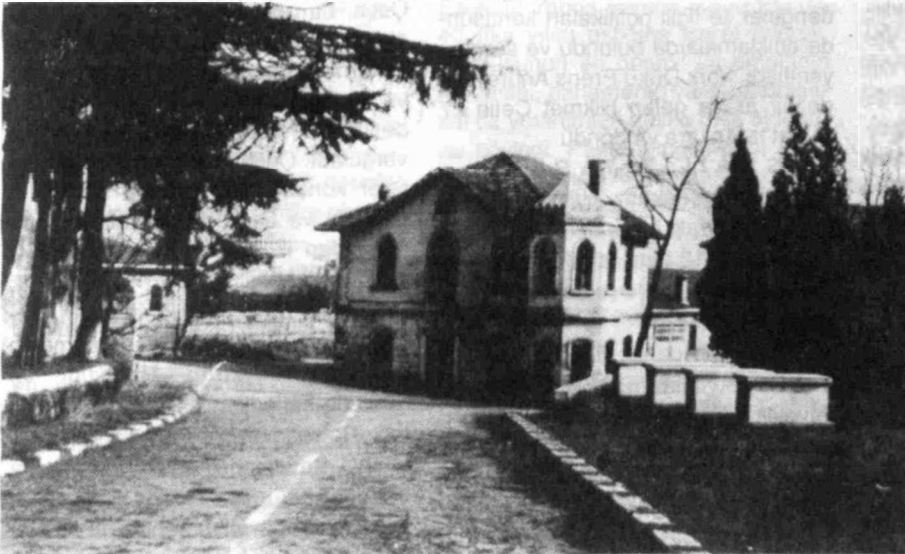
lan meydanın tesviyesi'ni öngören bir belgeden anlaşıldığına göre, 1 Eylül 1903 tarihinde yapımı tamamlanan İstabl-ı Amire-i Ferhan, 110x15 metre boyutlarında kagir, dikdörtgen bir yapı olarak ele alınmış.

Mimari kurgusu, ortada ve iki uçta hayvanların bakım ve eğitimi üstlenen kişilere ayrılmış mekanlar ve bu mekanların arasına yerleştirilen ahır bölümlerinde ifade bulan yapıda, sekizgen kuleli iki uç bölüm ve ortadaki iki katlı bölüm, iki farklı mimari anlayışta düzenlenmiş. Uç bölümler, neogotik bir üslup içerirken, bir restorasyon sırasında yeniden düzenlenmiş orta bölüm de, büyük olasılıkla, 19 uncu Yüzyıl Osmanlı Mimarisi üstünden bir sinir gibi geçen Art-Nouveau üslubunun ünlü temsilcisi İtalyan mimar Raimondo d'Aranco'nun mimari diliyle yazılmış. Saray'ın kuzey bölgesinde Orhaniye Kışlası'nın karşısında yer alan ve İstabl-ı Amire-i Ferhan'a bağlı Manej binasının da, tıpkı ahır yapıları gibi d'Aranco tarafından yapıldığı biliniyor. Udine Kent Müzesinde bulunan bir etüd çalışmasına göre

Manej, 15x30 metre boyunda dikdörtgen plan üzerine oturan bir yapıdır.

Milli Saraylar Daire Başkanı İsmail Hakkı Celayir, İstabl-ı Amire-i Ferhan'ın, Milli Saraylar Daire Başkanlığının yürüttüğü onarım çalışmaları sonucunda çağdaş müzecilik anlayışına uygun bir işlevle kültür hayatımıza kazandırıldığını söyledi.

Yapılan onarımın sadece 50 milyar liraya Saray personeli tarafından gerçekleştirildiğini belirten Celayir 7 ay süren onarımda eldeki eski malzemelerin değerlendirildiğini bildirdi.

Çetin, İrlanda, İngiltere ve İsrail'e resmi ziyaretlerde bulundu

“Türkiye, Filistin'in haklı davasının hep yanındadır”

TBMM Başkanı Hikmet Çetin, beraberindeki bir parlamento heyeti ile birlikte 3-7 Mart tarihleri arasında İrlanda'ya resmi bir ziyarette bulundu. Başkan Çetin'in bu gezisine TBMM Katip üyesi FP Mardin Milletvekili Hüseyin Yıldız, CHP Ankara Milletvekili Ali Dinçer, DYP İçel Milletvekili Turhan Güven, DSP Balıkesir Milletvekili Tamer Kanber ve ANAP Kars Milletvekili Selahattin Beyribey katıldı.

Dublin Ziyareti sırasında İrlanda Cumhurbaşkanı Mary Mc Aleese, Başbakan Bertie Ahern ve İrlanda Cumhuriyeti Temsilciler Meclisi Başkanı Seamus Pattison ile de birer görüşme yapan Çetin bu görüşmeler sırasında iki ülke ve parlamentoları arasında artan ilişkilerin memnuniyet verici olduğunu, bu temasların artırılmasının iki ülke arasındaki anlayış birliğinin daha da gelişmesine yardımcı olacağını vurguladı.

Türkiye'nin AB üyeliği konusunda İrlanda'nın başından beri olumlu ve yapıcı bir tutum içinde olduğunu belirten Çetin, Türkiye-AB ilişkilerinin yeniden rayına oturtulmasının AB'nin sorumluluğunda olduğunu bildirdi. TBMM Başkanı Çetin AB'nin Türkiye'yi en kısa zamanda aday ülkeler arasına alması gerektiğine işaret etti.

Hikmet Çetin daha sonra eski Başbakan Dick Spring, Finegail Partisi dış politika sözcüsü Gay Mitchel, İşçi Partisi dış politika sözcüsü Michael Ferris, Dışişleri Bakanı David Andrews ile de ayrı ayrı bir araya geldi. Bu görüşmelerde de ağırlıklı Türkiye - AB ilişkileri ve iki ülke arasındaki ilişkiler ele alındı.

Çetin İrlanda'nın en önemli "Think-Tank" kurumlarından biri olan "Avrupa İşleri Enstitüsü"nde, Enstitü

üyelerine Türkiye'deki sosyal, ekonomik ve siyasal gelişmeleri ve durumuyla ilgili bilgi verdi.

Burada üyelerin sorularını da yanıtlayan Çetin, terör örgütü elebaşı Öcalan'ın açık ve adil bir biçimde yargılanacağını söyledi ancak Türkiye'nin yargılama aşamasında hiç bir ülkeden resmi gözlemci statüsünde kimseyi kabul etmeyeceğini bir kez daha vurguladı.

İNGİLTERE ZİYARETİ

Öte yandan, TBMM Başkanı Hikmet Çetin bu ziyaretinden önce 24-27 Şubat tarihleri arasında İngiltere Parlamentosu'nun davetlisi olarak Londra'ya gitti.

Parlamento Başkanı Betty Boothroyd ile görüşen Çetin, parlamento üyeleriyle de bir araya geldi. Yabancı basın mensuplarının katıldığı bir basın toplantısı düzenleyen Çetin, Türkiye'nin terörizm, Güneydoğu Sorunu, Yunanistan'ın tutumu, Avrupa'daki iltica sorunu, Ortadoğu'daki dengeler ile ilgili politikaları konusunda açıklamalarda bulundu ve soruları yanıtladı. York Dükü Prens Andrew ile de bir araya gelen Hikmet Çetin 27 Şubat'ta Ankara'ya döndü.

İSRAİL ZİYARETİ

TBMM Başkanı Hikmet Çetin, başkanlığındaki bir parlamento heyeti ile birlikte 9-12 Mart tarihleri arasında da İsrail ve Filistin'e resmi bir ziyarette bulundu.

Ziyarete Adana Milletvekili Mehmet Büyükyılmaz (DSP), Denizli Milletvekili Mehmet Gözlükaya (DYP), Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün (FP), İstanbul Milletvekili Algan Hacıoğlu (CHP) ve Ordu Milletvekili Nabi Poyraz (ANAP) katıldı.

Çetin temasları sırasında Türkiye-İsrail ilişkileri ile bölgesel ve uluslararası konuları kapsamlı bir şekilde görüşme olanağı bulduklarını söyledi. İsrail ve Filistin'de yaptığı temasların çok yararlı geçtiğini, parlamentolararası ilişkilerin geliştirilmesine yönelik önemli adımlar atıldığını ifade eden Çetin temasları sırasında Cumhurbaşkanı Ezer Weizman, Başbakan Benjamin Netanyahu, Meclis Başkanı Dan Tichon ve eski başbakan Simon Perez ile görüşme olanağı bulduğunu anlattı.

Bu görüşmelerde iki ülkeyi ilgilendiren bölgesel ve uluslararası konuların ele alındığını bildiren Çetin, Türkiye ile İsrail arasında özellikle 1993 yılından itibaren ekonomi, turizm ve savunma alanlarında geniş işbirliği ağıının günden güne arttığını kaydetti.

Filistin'e yaptığı ziyaret sırasında Ramallah kentinde Filistin Yasama Konseyi Başkanı Ahmet Qurei ile bir araya gelen TBMM Başkanı Hikmet Çetin, bu görüşmelerinde de ağırlıklı olarak 'Ortadoğu Barış Süreci' konusunun ele alındığını belirterek, Türkiye'nin Filistin'in haklı davasının daima destekçisi olmaya devam edeceğini vurguladı. Çetin görüşmeler sırasında terör konusu üzerinde de durdukları ve Öcalan'ın yakalanmış olmasından iki tarafın da memnuniyet duyduğunu bildirdi.

TBMM Başkanı Hikmet Çetin Weizman ile yaptığı kahvaltılı görüşmenin ardından Soykırım Müzesini ve 1995'de katledilen eski başbakan İshak Rabin'in mezarını ziyaret etti, II Dünya Savaşında yahudilere yardım ederken öldürülen Rodos Başkonşolosu Selahattin Ülkümen'in anısına dikilen ağacın bulunduğu yere uğradı.

**TBMM Başkanvekili Uluç Gürkan, Marmaris'teki AKPM
Avrupa Yerel-Bölgesel Yönetimler Konferansında sert çıktı:**

'Boğazlar boru hattı değildir'

Avrupa Konseyi Parlamenteler Meclisi, Avrupa Yerel-Bölgesel Yönetimler Konferansı, Akdeniz ve Karadeniz Havzaları 5 inci Konferansı 26-27 Şubat tarihleri arasında Marmaris'te yapıldı. TBMM Başkanvekili Uluç Gürkan Konferansı açarken yaptığı konuşmada, Akdeniz ve Karadeniz'in güvenliği açısından Boğazların bir petrol boru hattı olarak düşünülmemesi gerektiğini söyledi.

Konferansa katılan Akdeniz ve Karadenize kıyısı bulunan ülkelerin parlamento, belediye ve sivil toplum örgütlerinden 200'ün üzerinde temsilci "Sürdürülebilir Kalkınma için Parlamentolararası ve Bölgelerarası İşbirliği Şartı" hazırlanması için çağrıda bulundular.

TBMM Başkanvekili Uluç Gürkan açılış konuşmasında Türkiye'nin en önemli çevre konuları arasında Boğazlar sorununun gözden uzak tutulmaması gerektiğine değindi. Boğazların çevre kirliliği ile karşı karşıya bulunduğuna işaret eden Gürkan şunları söyledi:

"İstanbul Boğazı'nda şimdiden deniz kirliliği tehlikeli bir hale geldi. 1936'da Boğaz'dan bir günde geçen gemi sayısı 17'ye ulaşmazken bugün 158'i aştı. Gemilerin hacmi, boyutları, taşınan yükün özelliği düşünüldüğünde ekolojik, fiziksel afetlerle karşı karşıya olduğumu görüyoruz. 1975 yılından beri boğazlarda 292 kaza gerçekleşti. Boğazları bir boru hattı olarak düşünmemek gerekir. Boğazlardan geçen ham petrol yüklü gemiler, her zaman çok büyük tehlike oluşturmaktadır."

Turizm Bakanı Ahmet Tan ise Türkiye'nin çevre ve turizm konusundaki bağlantıyı her zaman dikkate alan politikalar ürettiğini söyledi. Gerek Avrupa, gerekse dünyadaki diğer ülkeler ile Türkiye'nin çevre konusu başta olmak üzere her zaman işbirliğine hazır olduğunu söyleyen Tan, "Karadeniz ve Akdeniz için ülkeler arasında sağlam politikalara ihtiyaç vardır. Kirliliğe

karşı çalışmalar geliştirilmesi lazımdır. Bunun için de bilgilerin paylaşılması şarttır" dedi.

ANAP Muğla Milletvekili ve Avrupa Konseyi Çevre, Bölgesel Planlama ve Yerel Yönetimler Komisyonu Başkanı Lale Aytaman ise bu konferansın Akdeniz Havzası Parlamentoları ve yerel-bölgesel yönetimleri arasında kurulmuş olan işbirliğini de içerdiğini belirterek, ilk kez bu işbirliğinin Marmaris Konferansı ile Karadeniz ülkelerini de kapsayacak şekilde genişletildiğini söyledi.

Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi Başkanı Alain Chenard'ın konuşmasında Türkiye'nin seçilmiş yöneticileri yerine atanmış bölgesel yöneticilerle konferansta temsil edilmesini eleştirince yeniden söz alan Aytaman, bu tür eleştirilerin yeri ve zamanının yanlış olduğunu vurguladı ve Türkiye'nin atanmışlarla seçilmişler arasındaki farkların öğretilmesine ihtiyacı olmadığını ifade etti. Türkiye'nin önemli reformlar yaptığını ve yapmaya da devam ettiğini vurgulayan Aytaman Hollanda gibi bazı ülkelerde de atanmış yöneticilerin seçilmişler kadar yetkili olduğunu hatırlattı.

Avrupa Konseyi Bakanlar Kurulu Başkanı Yonoş Pereny ise AKPM'nin 40 ıncı yılını aştığına işaret ederek, kuruluşunun en önemli üç amacının kurumsal, parlamento ve yerel-bölgesel öz yönetimleri geliştirmek olduğunu söyledi. Parlamentolararası Birlik Başkanı Miguel Angel Martinez'in de katılıp bir konuşma yaptığı konferansta "Marmara Denizi ve Boğazlar yoluyla birbirine bağlanan Akdeniz ve Karadeniz'in oluşturduğu ortak ekolojik sisteme dahil tüm kıyıdaş ülkelerin işbirliğine yönelik yapıcı güçlerini nasıl harekete geçirebilecekleri tartışıldı. Lale Aytaman bu konuda şu açıklamayı yaptı:

"Önerdiğimiz şart, hükümetler, bölgesel ve yerel yönetimler, devlet organları ve telafisi mümkün olmayan

çevre zararlarının önlenmesi için programlar hazırlayan diğer bütün uluslararası örgütlerin eyleme geçmesi için bir temel ve ilham kaynağı olmalıdır. Başkanlığını yaptığım Komisyon ve Kongre, ortaya konulan taslak sonuçları ve sonuçlara getirilen değişiklikleri esas alarak tavsiler hazırladılar."

AKPM üyesi ülkelerden 180 kadar temsilcinin katıldığı konferansta öğle aralarında daha önce yanan Marmaris orman alanlarına ağaç dikildi.

YEMEN HEYETİ TBMM'Yİ İNCELEDİ

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin mimari yapısı ve çalışmaları hakkında bilgi almak amacıyla 2-5 Mart tarihleri arasında Yemen Temsilciler Meclisi'nden bir heyet ziyaret etti. Heyet Türkiye'ye gelmeden önce Mısır Parlamentosunda da benzer bir çalışma gerçekleştirdi.

Yemen Temsilciler Meclisi üyesi Abdullah Al-Ahmar ile Yemen Parlamentosunda görevli iki bürokratin yer aldığı heyet, TBMM Başkanvekili Uluç Gürkan kabul etti.

Konuk heyet, TBMM Genel Sekreteri Orhan Dülgerler ve Meclis'in kendi konuları ile ilgili diğer üst düzey yöneticilerini ziyaret ederek TBMM'nin çalışmaları ve mimari yapısı hakkında bilgi aldı. Heyet daha sonra Almanya'ya geçerek aynı konuda o ülkeden bilgi aldı.

'NATO, tarihin en başarılı ittifakı'

NATO'nun kuruluşunun 50 nci ve Türkiye'nin NATO'ya katılımının 47 nci Yıldönümü nedeniyle, Kuzey Atlantik Asamblesi Türk Grubu ile Türk Atlantik Konseyi tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bir toplantı düzenlendi. Toplantıda konuşan Cumhurbaşkanı **Süleyman Demirel**, NATO'nun demokratik ülkeler topluluğunun en güzide kuruluşlarından biri olduğunu belirterek, "Bir savunma ittifakı olan bu örgüt, ülkemizin hayati çıkarlarının korunmasına fevkalade önemli bir katkı sağlamıştır" dedi.

Avrupa genelinde işlevsel bir yere sahip olmak isteyen ancak Türkiye'yi içermeyen tüm oluşumların eksik kalmaya mahkum olacağını da belirterek, "Yeni bir bin yıla girerken, tarih, ulusumuzun karşısına geleceğe bakışımızda iyimserliği teşvik eden yeni fırsatlar çıkarmıştır. Türkiye, jeostratejik konumu, zengin tarihi birikimi ve dış politika öncelikleri itibarıyla farklı uluslararası kuruluşlara üyedir. Bu kuruluşların her birinin işlevi ve değeri ayrıdır. 50 nci yılını kutlamakta olduğumuz NATO, bu işlevsel nitelik taşıyan kuruluşların en başında gelmektedir" diye konuştu. Cumhurbaşkanı **Demirel** sözlerini şöyle sürdürdü:

"İkinci Dünya Savaşı sonrasında şekillenen Avrupa'nın tüm kurumlarına bir çok diğer Avrupa ülkesinden daha önce katılmış olan Türkiye, yarının Avrupasının şekillenmesi sürecinde de belirleyici rol oynayan ülkelerin başında gelmektedir.

NATO'nun başarısının ve inandırılığının önemli bir göstergesi, günümüzde bu örgütün üyeliğine gıpta ile bakılıyor olmasıdır. Soğuk savaş sonrası ortaya çıkan yeni siyasi coğrafyada yer alan ülkelerin büyük çoğunluğu, NATO'nun güvenlik şemsiyesinden yararlanmak istemektedir. Dolayısıyla Avrupa, Atlantik bölgesinde oluşan yeni güvenlik mimarisi, NATO'nun bu bölgedeki diğer ülkelere de kucak açmasını gerektirmektedir.

TBMM BÜLTENİ ○ 14

Türkiye soğuk savaş sonrası dönemde gerek tarihi kültürel bağları ve deneyimi, gerek jeostratejik konumuyla Balkanlardan Kafkasya'ya, Ortadoğu'dan Orta Asya'ya uzanan geniş coğrafyadaki ülkelerde köklü bağları açısından NATO içinde ayrıcalıklı bir yere sahiptir. Bu bölgelerdeki istikrarsızlıklar devam ettiği sürece, Türkiye'nin güvenlik endişeleri dinmeyecektir. Ülkemiz bu bakımdan gelişmeleri dikkatle izlemekte, uluslararası camianın dikkatini potansiyel tehlikelere çekmekte, çözüm çabalarına katkıda bulunmaktadır."

Milli Savunma Bakanı **Hikmet Sami Türk** de toplantıda yaptığı konuşmada, NATO'nun, demokrasi, insan hakları ve hukukun üstünlüğü gibi ortak değerler üzerine kurulan, üyelerinin güvenlik ve özgürlüğünü, siyasal ve askeri yolları kullanarak sağlayan bir ittifak olduğunu hatırlattı.

İçinde yaşadığımız dönemin koşullarının soğuk savaş günlerinden çok farklı olduğunu ve bugünün en önemli sorununun, barış ve istikrarı sürekli kılmak olduğunu ifade eden Bakan **Türk**, "Özellikle NATO ve Batı Avrupa Birliği bu amacın gerçekleşmesinde her zamankinden daha büyük önem kazanmıştır" dedi.

Dışişleri Bakanı Vekili ve Devlet Bakanı **Şükrü Sina Gürel** ise, NATO'nun "tarihin en başarılı ittifakı" olarak değerlendirildiğini kaydederek, "NATO Türkiye için ne kadar önemliyse, ülkemiz de ittifak için o kadar önemlidir. Türkiye, üye olduğu tarihten bu yana, ittifakın içinde aktif ve etkin bir rol oynamıştır. Ülkemiz, soğuk savaş döneminde Sovyetler Birliğinin sınırdaşı olan iki NATO ülkesinden biri olmuştur. Soğuk savaş sonrası dönemde de Türkiye, Avrupa, Kafkasya, Ortadoğu ve Orta Asya eksenlerindeki Jeostratejik önemini muhafaza etmiştir" dedi.

TBMM'deki toplantıda Türk Atlantik Konseyi Başkanı **Ümit Haluk**

Bayülken, Kuzey Atlantik Asamblesi Türk Grubu Başkanı **Tahir Köse** ile Genelkurmay Başkanlığı Plan ve Prensipler Dairesi Başkanı **Korgeneral Batmaz Dandin** de birer konuşma yaptılar.

Ümit Haluk Bayülken, NATO'nun, Euro-Atlantik bölgesindeki değişen şartlara hızla uyum sağladığını, bölgede ve dünyada istikrarın ve barışın sağlanmasında, korunmasında en güvenilir dayanak olduğunu belirterek, NATO ittifakının önümüzdeki yüzyılda da yeni şartlara uyum sağlamış olarak, ortak savunma, güvenlik ve dayanışmada eski başarılarını sürdürceğine inanmak istediklerini ifade etti.

Dünyada barış ve huzuru tehdit eden sorunların sadece şekil değiştirdiğini ve NATO'ya hala ihtiyaç olduğunu anlatan **Tahir Köse** de, NATO'nun genişlemesini savunduğumuzu, Türkiye'nin inkar edilemez şekilde NATO'nun bir parçası olduğunu belirtti ve "Avrupa Türkiye için büyük önem taşımaktadır ancak Avrupa'nın da Türkiye'ye olan ihtiyacı su götürmez bir gerçektir" dedi.

Korgeneral Batmaz Dandin ise, yaptığı konuşmada "Irak'ın bölünmesine, burada ve bölgede başka yapılanmalar oluşmasına neden olabilecek girişimlerin, bölge, hatta dünya barışının geleceği açısından tehlikeli olabileceğini değerlendirmekteyiz. Bütün bu bölgenin güvenliği için Türkiye'yi bölgede bir istikrar adası olarak görüyor, dolayısıyla Avrupa'nın güvenliğinin, soğuk savaş döneminde olduğu gibi, bugün de Türkiyesiz olmayacağını biliyoruz. Çünkü Türkiye, NATO'da geçirdiği 47 yıl boyunca, Avrupa güvenliğinin ve barışın korunmasında güvenlikten yararlanan değil, bizzatıhi güvenliğin sağlanmasına katkıda bulunan ülke olmuştur. Bu gerçeğin Avrupalı müttefiklerimiz tarafından da geç kalmadan anlaşılmasını arzuluyoruz" dedi.

NİSPİ TEMSİL SİSTEMİ

Seçim Sistemlerini incelediğimiz yazı dizisinin geçen bölümünde 'seçim kotası' yöntemiyle üyeliklerin dağıtılmasını irdelemiştik. Bu sayımızda ise "Artık Oyların Değerlendirmesi Yöntemleri" üzerinde duracağız.

B) ARTIK OYLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ YÖNTEMLERİ

Seçim Kotası yöntemlerinin çoğunda, temsilciliklerin partiler arasında ilk aşama dağıtımından sonra, açıkta kalan temsilcilikler ve partilerin artık oyları bir sorun olarak ortaya çıkar. Başka bir deyişle, partilerin elde ettikleri geçerli oy sayısı kota yöntemlerinin herhangi biriyle elde edilen sayıya bölündüğünde, her partinin artık oyları ya da temsil edilmeyen oyları kaldığı gibi, o çevreden seçilmesi gereken milletvekili sayısına ulaşamaması da sözkonusu olabilmektedir.

Artık oyların değerlendirilmesi konusunda iki ayrı yol bulunmaktadır. Ya yerel planda, yani seçim çevreleri içinde; ya da ülke çapında yani ulusal çerçevede değerlendirilir. Artık oyların seçim çevreleri içinde değerlendirilmesine yakınlıştırmalı nispi temsil, ulusal çerçevede değerlendirilmesine de nispi temsilin tam uygulanması denilmektedir.

Nispi temsil sistemi, büyük sayılara uygun bir seçim sistemi olduğundan, seçim çevrelerinin dar çerçevesine uygun değildir. Çünkü, kullanılan geçerli oy sayısı yüksek olmadığı takdirde, 'seçim sayısı' siyasi partilerin elde ettiği sayıdan daha büyük olacaktır. Bunun için de sandalyelerin dağıtımı kesirli olamayacağına göre, bazı yöntemlere başvurmak gerekli olmaktadır. Bu yöntemlerden en çok kabul görenleri 'en büyük artık', 'milli artık', 'en yüksek ortalama' ve 'en yüksek oy' yöntemleridir.

a) En Büyük Artık Yöntemi:

Bu yöntemde, açıkta kalan temsilcilikler en yüksek artık oya sahip partilere verilmektedir. Bu durum genellikle küçük partilerin yararınadır. Zira, ilk aşama dağıtımında küçük partiler, seçim kotasına ulaşamadıkları için temsilcilik çıkaramazlar. Bu yöntemin iki türlü uygulaması olabilir. Açıkta kalan milletvekilliklerinin tümü ya en büyük artık oya sahip partiye verilir ya da sırayla en büyük artık oya sahip partiler arasında paylaştırılır.

b) En Yüksek Ortalama Yöntemi

Bu yöntemde, açıkta kalan milletvekilliklerinin partiler arasında dağıtılması biraz daha karmaşık ve zordur. Her partinin ilk aşamada kazandığı milletvekili sayısına 1 eklenir. Partinin aldığı oy sayısı, kazandığı milletvekili sayısına 1 eklenmesiyle bulunan sayıya bölünür. Her parti için bu işlem yapıldığında, çıkan en yüksek sayı (en yüksek ortalama) hangi partiye aitse, açıkta kalan temsilcilik o partiye verilir. Eğer açıkta kalan temsilcilik birden fazlaysa aynı işlem birinci işlemin sonuçları üzerinden tekrarlanır. Amaç, açıkta kalan temsilciliklerin olabildiğince fazla seçmeni temsil etmesidir. Bir örnekle açıklanacak olursa;

Toplam 200.000 oyun kullanıldığı ve 5 milletvekilinin seçileceği bir seçim bölgesinde, seçime katılan partilerin aldıkları oy sayıları,

A: 86.000 B: 56.000
C: 38.000 D: 20.000

olduğu ve ilk aşama milletvekilliklerinin basit kota yöntemiyle dağıtıldığı düşünülürse,

Kota: $200.000 / 5 = 40.000$ bulunur.

Buna göre, A Partisi 2, B Partisi bir milletvekilliği kazanmış, C ve D partileri hiç milletvekilliği elde edememiş; buna karşın A Partisinin 6.000, B Partisinin 16.000, C Partisinin 38.000, D Partisinin 20.000 artık oyu kalmış ve 2 milletvekilliği de dağıtılamamış olmaktadır.

Açıkta kalan iki milletvekilliğinin dağıtılması için 'en büyük artık yöntemi' uygulandığında, en büyük artık oya sahip C ve D partilerine birer milletvekilliği verilerek dağıtım işi gerçekleştirilmiş olur.

'En yüksek ortalama yöntemi' ile açıkta kalan milletvekillikleri dağıtıldığında ise, partilerin aldıkları oyların, ilk aşamada kazandıkları milletvekili sayısına bir eklenmesiyle bulunan sayıya bölünmesi işlemi sonucunda,

A Partisi için $86.000 : 3 = 28.666$
B Partisi için $56.000 : 2 = 28.000$
C Partisi için $38.000 : 1 = 38.000$
D Partisi için $20.000 : 1 = 20.000$

olarak bulunur. Bu durumda en yüksek ortalamaya C partisi sahip olduğundan, açık milletvekilliklerinden biri C Partisine verilir. Diğer milletvekilliği için işlem sürdürülür. Ancak C partisi için durum değişmiş ve bu partinin yeni ortalaması $38.000 : 2 = 19.000$ olmuştur. En yüksek ortalama A Partisinde olduğundan son milletvekilliği A'ya gider ve dağılım A: 3, B: 1 ve C: 1 olarak ortaya çıkar. Bu yöntem ise büyük partilerin yararınadır. En yüksek ortalama seçim hesaplamalarının başından itibaren uygulandığında d'Hondt yöntemine denk düşmektedir.

c) Milli Artık Yöntemi:

Seçim çevrelerinde yapılan ilk aşama milletvekili dağıtımından sonra, partilerin artık oylarının ulusal planda değerlendirilmesi yöntemidir. Buna göre, ülke çapında toplanan artık oylar, açıkta kalan milletvekili sayısına bölünerek yeni bir kota (milli seçim kotası) elde edilir. Partilerin artık oylarında bu sayı kaç kez varsa, partiler o kadar sayıda milletvekili elde ederler. Milli seçim kotasına göre yapılan işlemler sonucunda yeni de açık milletvekilliği kalabilir. Bu durumda ya en yüksek artık bırakan partilere artık oyların büyüklük sırasına göre bu sandalyeler paylaştırılır; ya da Hagenbach-Bischoff yöntemi uygulanarak seçim kotası küçültülür ve daha fazla artık kalması önlenmeye çalışılır. Bu yöntem 1965 yılında Türkiye'de uygulanmıştır.

d) En Yüksek Oy Yöntemi:

Açıkta kalan milletvekilliklerinin en yüksek oyu almış olan partiye verilmesi yöntemidir. Burada artık oyun sayısı önemli değildir. Dolayısıyla, yöntem büyük partilerin yararınadır. Temsilciliklerin dağılımı ile alınan oyun orantılı olmaması, adaletsiz sonuçlar doğurmaktadır.

C) ARTIK OYLARIN KENDİ İÇİNDE DEĞERLENDİRİLDİĞİ SEÇİM YÖNTEMLERİ

a) d'Hondt Yöntemi

Bu yöntem, nispi temsiline, artık oylar sorunu olmayan bir yöntemidir. Bu yöntemde ülke, birden çok milletvekili çıkaran seçim çevrelerine ayrılır. Partiler adaylarını listeler halinde seçmenlere sunarlar. Oylama sonunda, seçim çevrelerinde aldıkları oylar önce 1'e, sonra 2'ye, sonra 3'e.... o seçim çevresinden çıkacak milletvekili sayısına ulaşmaya kadar bölünür. Elde edilen tüm rakamlar büyükten küçüğe doğru sıralanır. Daha sonra en büyükten başlanarak çıkacak milletvekili sayısı kadar rakam ayrılır ve bu oy sıralarının ait olduğu parti listeleri temsilcilikleri kazanmış olur. Bir örnekle açıklanacak olursa,

5 milletvekilinin seçileceği bir seçim çevresinde, seçime katılan 4 partinin aldığı oyların,

A: 172.000 B: 112.000 C: 76.000 D: 40.000 olduğu farzedilirse, bu oyların bölme işlemi gerçekleştirildiğinde;

Partiler	1	2	3	4	5
A	172.000	86.000	57.333	43.000	34.400
B	112.000	56.000	37.333	28.000	22.400
C	76.000	38.000	25.333	19.000	15.200
D	40.000	20.000	13.333	10.000	8.000

rakamları elde edilir. Elde edilen bu rakamların en büyük beş tanesinin (koyu renk olanlar) isabet ettiği partiler o kadar sayıda milletvekilliği kazanmış olurlar. Buna göre A Partisi 3, B Partisi 1 ve C Partisi 1 milletvekilliği kazanmış olur.

d'Hondt yöntemi, örnekten de anlaşılabilir olduğu gibi büyük partiler lehine bir yöntemdir. Hatta, büyük partilerin aşırı temsiline yol açtığı ve bu özelliği ile nispi temsil olarak bile adlandırılmayacağı şeklinde eleştirilmektedir. Türkiye'de 1961 seçimleriyle uygulamaya başlanan d'Hondt sistemi, 1983 sonrasında getirilen çift baraj (ülke ve seçim çevresi barajları) uygulamasıyla birlikte halen uygulanmakta olan bir yöntemdir.

b) Saint - Ligue Yöntemi

d'Hondt yönteminin daha çok büyük partiler yararına olması, bir eksiklik olarak değerlendirilmiş ve küçük partilerin de parlamentoda temsil edilmelerini sağlamak üzere, Fransız Saint - Ligue tarafından başka bir yöntem geliştirilmiştir. Yöntemin d'Hondt'tan tek farkı 1,2,3,4 ... yerine 1,3,5 ... gibi tek sayılarla yapılmasıdır. Saint Ligue yönteminde daha sonra yapılan değişiklikle bölme işlemine 1.4 ile başlanmaktadır. Buna **Değiştirilmiş Saint Ligue Yöntemi** denmektedir. D'Hondt yönteminde sandalyelerin partilere maloluşu arasında bir fark olmazken, Saint Ligue'de her yeni sandalye partilere daha fazla oya malolmaktadır.

Örneğin, eğer ilk sandalye bin oyla kazanıldıysa, ikinci sandalye (1.000x2:3=1500 oyla), üçüncü sandalye ise

(100x5:3=1667) oyla kazanılmaktadır. Bu yüzden küçük partilerin sandalye elde etmeleri kolaydır.

Bir örnekle, her üç yöntemle hesaplama yapıldığında partilerin kazanacağı milletvekili sayısının nasıl değiştiğini göstermeye çalışalım. Toplam 200.000 oyun kullanıldığı ve 5 milletvekili çıkaran bir seçim çevresinde partilerin aldığı oylar:

A: 86.000 B: 56.000 C: 38.000 D: 20.000'dir. Buna göre:

d'Hondt	1	2	3	4	5
A	86.000	43.000	28.666	21.500	17.200
B	56.000	28.000	18.666	14.000	11.200
C	38.000	19.000	12.666	9.500	7.600
D	20.000	10.000	6.666	5.000	4.000

Örneğimiz, d'Hondt yöntemi uygulandığında, tablodan da görüleceği gibi, A Partisi 3, B Partisi ile C Partisi birer milletvekili kazanmaktadır.

Saint Ligue	1	3	5
A:	86.000	28.666	17.200
B:	56.000	18.888	11.200
C:	38.000	12.666	7.660
D:	20.000	6.666	4.000

Örneğimiz Saint Ligue yöntemine uygulandığında A Partisi 2, diğer üç parti birer üyelik kazanmış olurlar.

Değiştirilmiş Saint Ligue:

	1.4	3	5
A:	61.428	28.666	17.200
B:	40.000	18.888	11.200
C:	27.142	12.666	7.660
D:	14.825	6.666	4.000

Örneğimiz Değiştirilmiş Saint Ligue yöntemine uygulandığında A ve B partileri 2, C Partisi ise bir üyelik kazanmış olur.

NİSPİ TEMSİL SİSTEMİNİN ÜSTÜNLÜK VE SAKINCALARI

Nispi temsil sistemi de çoğunluk sisteminde olduğu gibi bazı bilim adamlarınca savunulmakta, bazıları tarafından da eleştirilmektedir.

* Nispi temsil sistemini savunanların bu sistemin üstünlüğü olarak vurguladıkları en temel nokta 'adalet' kavramı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu sistemle partilerin aldıkları oy oranında parlamentoda temsil edilmeleri, yani 'temsilde eşitlik', nispi temsil sisteminin adil bir sistem olduğu görüşünün desteklenmesini sağlar.

* Nispi temsil sistemini savunanlara göre, bu sistem uygulandığında hiç bir siyasi güç veya görüş toplumda tekel oluşturmaz. Ülkedeki her siyasal görüş parlamentoda temsil olanağı bulur. Yani azınlıkların temsil edilmeleri de mümkün olur.

* Bu sistemde aşırı ya da eksik temsil olgusuyla karşılaşmaz. Seçmenlerin kullandığı hiç bir oy temsilcisz kalmaz veya temsil edilmeyen oy sayısı çok düşük olur.

* Sistemin üstünlüğü olarak ileri sürülen bir başka konu da nispi sistem uygulamasında seçmenlerin oyuna sunulanın tek tek adayların kişiliği değil, siyasi fikir ve düşünceler olduğudur. Nispi temsil modern toplumların gereği olan fikirler oylaması olarak değerlendirilmektedir.

Bunun sonucu olarak da seçimin bir takım yerel çıkarlara dayanamayacağı öne sürülmektedir.

* Nispi temsilin hiç bir yönteminde ikinci tur bir seçime gerek yoktur. Bu da seçimin dürüstlük temelinde işlenmesini sağlar. İkinci turdan önce görülebilecek pazarlıklar sözkonusu olmaz.

* Seçmenler savundukları görüşün, azınlıkta olsa bile parlamentoda temsil edileceğine inandığından, seçime katılmada istekli davranır.

Nispi temsil sistemine getirilen eleştiriler de şöyle özetlenebilir:

* Yukarıda üstünlük olarak sayılan bir konu, sisteme getirilen en büyük eleştirilerden birini oluşturmaktadır ki, o da siyasi yaşamda belirleyici bir rol oynamamalarına rağmen küçük partilerin de parlamentoda temsil olanağı bulmasıdır. Gerçi, toplumdaki tüm siyasi eğilimlerin parlamentoya yansımaları yararlıdır ama, herşeyden önce hükümetin oluşması için de belli bir çoğunluğun olması gereklidir. Bir ülkede kamuoyu kendiliğinden bölünmüşse, nispi temsil bu bölünmüşlüğü daha da artırmakta, bölünme yoksa da ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Yeni partiler, az da olsa parlamentoda temsilci sahibi olabileceklerini bildiklerinden kolayca ortaya çıkarlar ve böylece her çıkar grubunun bir parti kurması sözkonusu olabilir. Bu durumda, hükümet kuracak çoğunluğu elde etmek oldukça zorlaşır. Bu da hükümetlerin homojen olmasını engeller. İki ya da daha fazla partinin katıldığı koalisyon hükümetleri kurulur. Koalisyon kuran partiler, kendi programlarını uygulamadıkları gibi, ortak bir hükümet programı yapma konusunda sıkıntı ve uygulamada da çelişiklere düşebilirler. Sık sık hükümet krizleri ortaya çıkabilir ve ülke siyasal bir istikrarsızlık ortamına sürüklenebilir.

* Nispi temsil sisteminde seçmenlerle adaylar arasında yakın bir ilişki yoktur. Seçim bölgelerinin büyük olması ve yüzbinlerce seçmenin varolması, adayın seçmenlerle ilişki kurmasını güçleştirir. Aday seçildiği bölgenin tümünün değil, aynı düşüncedeki bir grup insanı temsil eder. Aday seçildikten sonra da kendini tüm seçmene karşı değil, parti üyelerine ve partisine karşı sorumlu hisseder.

* Nispi temsil sisteminde seçmenler egemenliklerini siyasi partilere devretmektedirler. Bunlar da partinin eskilerini ve disipline bağlı olanları liste başlarına yerleştirerek seçilmelerini sağlarlar. Bu sistem parti disiplinini artırıcı uygulamalara açıktır. Aday listelerinin parti tarafından düzenlenmesi bunun en belirgin örneğidir.

* Seçilecek temsilcilerin kimler olacağını seçmenler tarafından belirlenmemesi seçime ilgiliyi azaltabilir. Seçmen kendini olayın dışında hisseder ve giderek seçime yabancılaşır.

* Nispi temsil sisteminin pek çok yönteminde hesaplamalar oldukça karışık ve zaman alıcıdır. Temsilcilerin saptanması için yapılan hesapların anlaşılması zor olduğundan fazla ilgili çekmez. Bu durum seçmenin oylamaya katılması isteğini kırabilir.

Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu toplandı

AB-Türkiye Karma Parlamento Komisyonu'nun 44 üncü toplantısı 18-19 Şubat 1999 tarihlerinde İstanbul'da yapıldı. Toplantıda AB Komisyonu tarafından hazırlanan "Türkiye için Avrupa Stratejisi" raporu ile Gümrük Birliği'nin işleyiş konuları ele alındı.

Toplantıda Dönem Başkanı Almanya adına konuşan Başkonsolos Cristiane Geissler-Kuss temel siyasi sorunlar ve Türkiye için Avrupa Stratejisi ana temaları üzerinde durdu. Kopenhag kriterlerine paralel olarak Türkiye'nin önemli adımlar attığını ancak siyasi alanda bazı eksiklikler bulunduğunu söyleyen Geissler-Kuss, terör konusuna değinirken de AB olarak her türlü teröre karşı olduklarını tekrarladı. Başkonsolos, terörle mücadele ederken insan hakları ve hukukun üstünlüğüne riayet ederek gerçekleştirilmesi gerektiğini ve Güneydoğu sorununa siyasi çözüm bulunması çağrısında bulundu. Kıbrıs'ı bir bütün olarak AB içinde görmek istediklerini ifade eden Dönem Başkanlığı yetkilisi, 18 Nisan seçimleri sonrasında troyka toplantıları düzenlemek istediklerini sözlerine ekledi.

Türkiye'nin Avrupa Birliği nezdindeki Daimi Temsilcisi Büyükelçi Nihat Akyol ise AB'nin Gümrük Birliği çerçevesinde Türkiye'ye sağlaması gereken mali desteğin verilmemesi nedeniyle dengenin AB lehine çevrildiğini dikkatlere sundu. 'Türkiye için Avrupa Stratejisi'nin tam olarak uygulanması için gerçekçi olarak hazırlanmış bir takvimin gerekliliğine işaret eden Akyol, stratejinin mali destek kaynakları olmaksızın istenilen ölçüde uygulanmasının mümkün olmadığını vurguladı.

KPK Eş Başkanı Bülent Akarcalı ise yaptığı açış konuşmasında Lüksemburg Zirvesinde Türkiye'ye adaylık statüsü verilmemesinin Türkiye üzerinde yarattığı şokun halen sürdüğünü belirterek, seçimler ve yeni bir gelişme olmaması nedeniyle ilişkilerdeki hareketsizliğin süreceği gibi göründüğünü söyledi.

Akarcalı "AB'nin Türkiye'yi genişleme sürecine resmen dahil etmek yerine, çeşitli yöntemler kullanarak kendisine yakın tutma gayreti içerisinde olduğu olduğunu, bu tutum sürdüğü müddetçe ilişkilerin düzelmesinin güç olduğunu" vurguladı. Avrupa Parlamentosu'nun Türkiye'ye karşı olumsuz tutumuna da değinen Akarcalı, Hannes Swabodo tarafından hazırlanan raporun yapılan değişiklikler kabul edilen son halinin Türk kamuoyundan aldığı tepkiye dikkat çekti.

Ortaklık Konseyinin iki yıldır toplanmadığını dile getiren Bülent Akarcalı iki taraf arasındaki tek işler kurumun KPK olduğuna işaret ederken ilişkilerin ileri boyutlara ulaşabilmesi için AB'nin gerekli siyasi iradeyi göstermesine ve mali desteğin sağlanmasına bağlı olduğunu söyledi.

AB KPK Eş Başkanı Pieter Dankert ise toplantı sonrası gazetecilerle görüşürken daha çok PKK olayına değindi ve Öcalan'ın adil yargılanmasını istedi; DGM'lerde askeri üye olması nedeniyle bu konuda ciddi endişeleri bulunduğunu belirtti.

GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

27 Ocak 1999 (46. Birleşim)

● İstanbul Milletvekili **Yılmaz Karakoyunlu**'nun, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşunun 700'üncü yıldönümüne ilişkin gündem dışı konuşmasına Kültür Bakanı **M. İstemihan Talay**,

● K. Maraş Milletvekili **Esat Bütün**'ün, ülkemizdeki genel sağlık ve 1995 yılından beri atanmayan ebe, hemşire ve sağlık teknisyenlerinin sorunlarına ilişkin konuşmasına Sağlık Bakanı **M. Güven Karahan**, cevap verdi.

● Konya Milletvekili **Hüseyin Arı**, cumhuriyetimizin kuruluşunun 75. yılı coşkusuyla devlet memurlarına bir derece verilmesine ilişkin bir konuşma yaptı.

4 Şubat 1999 (50. Birleşim)

● Erzurum Milletvekili **Ömer Özyılmaz**'ın, taşınmaz eğitim ve İlköğretim Kanununa ilişkin konuşmasına Milli Eğitim Bakanı **Metin Bostancıoğlu**,

● Kars Milletvekili **Y. Selahattin Beyribey**'in, et ithalatı ve hayvancılığın sorunlarına ilişkin konuşmasına Tarım ve Köy İşleri Bakanı **Mahmut Erdir**,

● Konya Milletvekili **Lütfi Yalman**'ın, Berlin'de düzenlenen kültürel etkinliklere ilişkin gündem dışı konuşmasına da Kültür Bakanı **İstemihan Talay** cevap verdiler.

9 Şubat 1999 (51. Birleşim)

● Balıkesir Milletvekili **İsmail Özgün**'ün, süt hayvancılığının geliştirilmesine, hayvancılığımızın sorunlarına ve alınması gereken tedbirlere ilişkin konuşmasına Tarım ve Köy İşleri Bakanı **Mahmut Erdir**,

● Adana Milletvekili **İ. Ertan Yülek**'in, son günlerde şehiriçi ve şehirlerarası telefon görüşmelerinde meydana gelen aksaklıklara ilişkin gündem dışı konuşmasına Ulaştırma Bakanı **Hasan Basri Aktan**,

● Bursa Milletvekili **Mehmet Altan Karapaşaoğlu**'nun, İznik Gölü çevresindeki sanayileşmenin çevreye verdiği zarara ilişkin gündem dışı konuşmasına da Çevre Bakanı **Fevzi Aytekin** cevap verdi.

10 Şubat 1999 (52. Birleşim)

● Burdur Milletvekili **Yusuf Ekinci**'nin, pancar ekim alanlarının daraltılmasına ilişkin gündem dışı konuşmasına Sanayi ve Ticaret Bakanı **Metin Şahin** cevap verdi.

● Adıyaman Milletvekili **Ahmet Doğan**, Adıyaman ilinin sorunlarına

● Erzurum Milletvekili **İsmail Köse** de Erzurum ve çevresindeki 17 ilin kalkınma sorunlarına ilişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

16 Mart 1999 (55. Birleşim)

● Kahramanmaraş Milletvekili **Mehmet Sağlam**'ın, küçük ve orta boy işletmelerin sorunları ile alınması gerekli önlemlere ilişkin gündem dışı konuşmasına Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı **Hikmet Uluğbay**,

● İstanbul Milletvekili **Mehmet Ali Şahin**'in, son günlerde tırmanan terör olaylarına ilişkin gündem dışı konuşmasına İçişleri Bakanı **Cahit Bayar** cevap verdiler.

● Uşak Milletvekili **Yıldırım Aktürk**, kamu görevlilerinin beyan ve tutumlarına ilişkin gündem dışı birer konuşma yaptı.

18 Mart 1999 (57. Birleşim)

● Van Milletvekili **Mahmut Yılbaş**'ın, terörle mücadelede geline son aşamada yapılması gerekenlere ilişkin gündem dışı konuşmasına Milli Eğitim Bakanı **Metin Bostancıoğlu** cevap verdi.

● Kahramanmaraş Milletvekili **Esat Bütün** ile,

● Erzurum Milletvekili **Ömer Özyılmaz**, 18 Mart Çanakkale zaferinin 84'üncü yıldönümü münasebetiyle gündem dışı bir konuşma yaptılar.

MECLİS ARAŞTIRMASI

16 Mart 1999 (55. Birleşim)

● İstanbul Milletvekili **Halit Dumankaya** ve 12 arkadaşının TRT ile ilgili usulsüzlük ve yolsuzluk iddialarını araştırmak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi yapılan öngörüşmelerden sonra kabul edildi. Kurulacak komisyon 13 üyeden oluşacak ve 3 ay süre ile çalışacak.

GENSORU

18 Mart 1999 (57. Birleşim)

● Kars Milletvekili **Y. Selahattin Beyribey** ve 30 arkadaşının, TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağrılmasını sivil darbe girişimi olarak nitelendirdikleri ve demokratikleşme çabalarını engelleyici tutum sergiledikleri iddiasıyla Başbakan **Bülent Ecevit** ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında gensoru açılmasına ilişkin önergesinin gündeme alınıp alınmamasına ilişkin görüşmeler yapıldı. Yapılan açık oylama sonucunda önergenin gündeme alınması kabul edildi. Gensorunun görüşmeleri 20 Mart günü 59. birleşimde yapıldı. Uşak Milletvekili **Yıldırım Aktürk** ve 19 arkadaşı tarafından verilen güvensizlik önergesi ise 22 Mart günü 61. birleşimde oylandı ve elektronik cihazla yapılan oylama sonucunda, Anayasada belirtilen salt çoğunluk sağlanamadığı için önerge kabul edilmedi.

TBMM Başkanlığına gelen tasarı, teklif ve önergeler

(20. Dönem 4. Yasama Yılı)

TASARI

■ Uzman Jandarma Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Hakkında Kanun Tasarısı (İçişleri Komisyonuna)

■ Uluslararası Ticari İşlemlerde Yabancı Kamu Görevlilerine Verilen Rüşvetin Önlenmesi Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Adalet ve Dışişleri komisyonlarına)

■ Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Federal Almanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasındaki Hava Ulaştırma Anlaşmasında Değişiklik Yapılmasına Dair Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Hakkında Kanun Tasarısı (Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm ve Dışişleri komisyonlarına)

■ Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayii İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Hakkında Kanun Tasarısı (Milli Savunma ve Dışişleri komisyonlarına)

■ Uluslararası Çocuk Kaçırmanın Hukuki Veçhelerine Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Hakkında Kanun Tasarısı (Adalet ve Dışişleri komisyonlarına)

■ Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme ve Vergi Kaçakçılığına Engel Olma Anlaşması ve Eki Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Plan ve Bütçe ve Dışişleri komisyonlarına)

■ Türkiye İle Makedonya Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Ta-

sarısı (Sağlık, Aile, Çalışma Sosyal İşler ve Dışişleri komisyonlarına)

■ Gülhane Askeri Tıp Akademisi Kanununun Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik Spor ve Milli Savunma komisyonlarına)

■ Hakimler ve Savcılar Kanununun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (Adalet Komisyonuna)

■ Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı (Milli Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

■ Genel Kadro ve Usulü Hakkında KHK'nin Eki Cetvellerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

■ Karadeniz Ülkeleri Spor Bakanları Toplantısı Tutanağı İle Karadeniz Oyunları Statüsünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Dışişleri komisyonlarına)

■ Uzman Erbaş Kanununun 5 inci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Tasarısı (Milli Savunma ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

TEKLİF

■ Trabzon Milletvekili İ. İlhan Sungur ve 18 Arkadaşının, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı KHK'nin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

■ Kahramanmaraş Milletvekili Mustafa Kamalak'ın, 7.1.1932 Tarih ve 1918 Sayılı Kaçakçılığın Men ve Takibine Dair Kanunun 1 inci Maddesine Bir Bent Eklennesine Dair Yasa Teklifi (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar ve Bilgi ve Teknoloji ve adalet komisyonlarına)

■ Bayburt Milletvekili Suat Pamukçu ve 17 Arkadaşının, Akşar Adıyla Bir İlçe Kurulması Hakkında Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

■ Burdur Milletvekili Yusuf Ekinci'nin, 2914 Sayılı Yüksek Öğretim Personel Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

■ Gaziantep Milletvekili Hikmet Çetin'in, Demokrasi ve Yurttaşlık Bayramı Kanunu Teklifi (İçişleri Komisyonuna)

■ Erzurum Milletvekili İsmail Köse'nin, Türk Vatandaşlığı Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (İçişleri komisyonuna)

■ Yozgat Milletvekili Lütfullah Kayalar'ın, Nüfusu 20 000'i Geçmeyen İlçe Belediyeleri İle Belde Belediyelerinin Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Olan Borçlarının Affına Dair Kanun Teklifi (İçişleri ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

■ Erzurum Milletvekili Lütfü Esengün ve 35 Arkadaşının, 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

■ Adana Milletvekili Yakup Budak'ın, Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında 41 Sayılı KHK'nin Değiştirilerek Kabulüne Dair Kanunun Bir Maddesinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifi (Milli Eğitim,

Kültür, Gençlik ve Spor ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

■ Konya Milletvekili **Teoman Rıza Güneri**'nin, Konya Ovası ve Orta Anadolu Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Teklifi (Plan ve Bütçe Komisyonuna)

■ Karamanmaraş Milletvekili **Mustafa Kamalak**'ın, 13.5.1981 Tarih ve 2461 Sayılı Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kanununun Son Fıkrasının Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna)

■ FP Grup Başkanvekili **Salih Kapusuz**, ANAP Grup Başkanvekili **Ülkü Güney**, DYP Grup Başkanvekili **Saffet Arıkan Bedük**, DSP Grup Başkanvekili **Ali Günay**, CHP Grup Başkanvekili **Oya Araslı** ile 25 Milletvekilinin, Türkiye'de Yazılım Üretimini ve Teknopark Kurulmasının Desteklenmesi Hakkında Kanun Teklifi (Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji ve Plan ve Bütçe komisyonlarına)

■ Karamanmaraş Milletvekili **Mustafa Kamalak**'ın, 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 104 Üncü Maddesinin Birinci Fıkrasının Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi (Adalet Komisyonuna)

SÖZLÜ SORU

■ Ankara Milletvekili **Ömer Faruk Ekinci**'nin, dışardan lise bitirme diplomaları iptal edilen kişilerin durumuna ilişkin Milli Eğitim Bakanından

■ Şanlıurfa Milletvekili **Abdülkadir Öncel**'in, Şanlıurfa ilinde taşımali eğitimin vatandaşları zor duruma düşürdüğü iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Şanlıurfa Devlet Hastanesi Doğum ve Çocuk Bakımevinin sağlık personeli ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanından

- Şanlıurfa-Suruç-Ayhan köyünde meydana gelen çocuk ölümlerinin nedenine ilişkin Sağlık Bakanından

- Güneydoğuya yardım paketine ilişkin Başbakan

TBMM BÜLTENİ ○ 20

- Halfeti'de Birecik Barajı inşaatı sebebiyle yapılan istimlakların bedellerine ilişkin Başbakan

■ Samsun Milletvekili **Musa Uzunkaya**'nın, Türkiye'nin yıllık domuz yağı tüketimine ilişkin Tarım ve Köyşeri Bakanından

■ Konya Milletvekili **Mustafa Ünal**'ın, Sağlık Bakanlığı Teda-vi Hizmetleri Genel Müdürlüğüne yayımlanan bir genelgeye ilişkin Başbakan

YAZILI SORU

■ İstanbul Milletvekili **Bülent Akarcalı**'nın, Atom Enerjisi Kurumuna ait binanın Dışişleri Bakanığına verilip verilmeyeceğine ilişkin Başbakan

- İstanbul Köprü geçişi ve otoyol giriş-çıkış gişelerinin bir kısmının sürekli kapalı kalmasının nedeni-ne ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından

- Kasa fişlerinin otomatik verilmesi için bir çalışma yapıp yapılmadığına ilişkin Maliye Bakanından

- Müze giriş ücretlerine ve Lütfi Kırdar Spor ve Sergi Sarayını işletme hakkına sahip UKTAŞ'a ilişkin Başbakan

- Bakanlık yazışmalarında bir terörist için Mister-Bay sıfatlarının kullanıldığı iddialarına ilişkin Dışişleri Bakanından

- Bulgaristan gümrüklerinde verilen transit vize uygulamasına ilişkin Dışişleri Bakanından

- Antalya Havaalanı inşaatına ilişkin Ulaştırma Bakanından

- Bodrum'da yeni bir havaalanı inşaatı yapıp yapılmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından

- Dış Ticaret Müsteşarlığında yabancı dil bilmeyen personelin yurt dışına atanmalarına ilişkin Başbakan

- TEAŞ'ın, TKİ'den yılda ne kadar kömür aldığına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

- Kömürle çalışan santrallere ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

- Bakanlık bütçesine ve dış

tanıtım ile reklam giderlerine ilişkin Turizm Bakanından

- Turizm ve tanıtma müşavirlerine ilişkin Turizm Bakanından

- Yıldız Şale Köşkü Ferhan binalarının açılışına İstanbul milletvekillerinin çağrılmamasının nedeni-ne ilişkin TBMM Başkanından

- Fransız firması AEROS-PACIAL'la ülkemize yaptığı satışlara ilişkin Başbakan

- Amerikan helikopter firması BELL'in ülkemize yaptığı satışlara ve Amerikan uçak firması BOEING'in ülkemize yaptığı satışlara ilişkin Başbakan

- Türk Telekom'un bir projesine ilişkin Ulaştırma Bakanından

- Ankara'da düzenlenen İrlanda'nın Aziz Patrick Gecesine katılmasına ve İrlanda'nın Türk vatandaşlarına vize konusunda sergilediği aşağılayıcı tavırlar konusunda girişimde bulunup bulunmadığına ilişkin TBMM Başkanından

■ Bursa Milletvekili **Yüksel Aksu**'nun, milletvekillerinin kullandıkları izin ve raporlara ilişkin TBMM Başkanından

■ Kırıkkale Milletvekili **Kemal Albayrak**'ın, Kırıkkale ili Delice ilçesine bağlı Çerikli kasabasının seçmen sayısının ilçe nüfusundan fazla olduğu iddiasına ilişkin Adalet Bakanından

- 1999 yılında Kırıkkale'de yapılacak pancar ekimine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

■ Konya Milletvekili **Hüseyin Arı**'nin, camilere bağışlanan halılara ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından

■ Kilis Milletvekili **Mustafa Kemal Ateş**'in, Kilis Ofisinde bulunan arpanın kimlere satıldığına ilişkin Tarım ve Köyşeri Bakanından

■ İstanbul Milletvekili **Mukadder Başeğmez**'in, gümrük müfettişlerinin raporlarına göre haklarında suç duyurusunda bulunulan firmalara ilişkin Devlet Bakanından

■ Karamanmaraş Milletvekili **Esat Bütün**'ün, Türki Cumhuriyetlere kargo seferi yapıp yapılmayacağına ve ABD bilet fiyatlarına ilişkin Başbakan

■ Kayseri Milletvekili **Memduh Büyükkılıç**'in, Meysu AŞ.de çalışan işçilerin grevine ilişkin Başbakan'dan

■ Konya Milletvekili **Veysel Candan**'ın, Bursa Valiliği tarafından yayımlanan ve İmam Hatip Lisesi öğrencilerine türbanla derse girme yasağı getiren genelgeye ilişkin İçişleri Bakanından

- 1 inci Ordu Komutanlığınca başörtüsüyle ilgili olarak valilere genelge gönderildiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından

■ Çorum Milletvekili **Hasan Çağlayan**'ın, Abant İzzet Baysal Üniversitesinde bir yüksek lisans öğrencisine verilen cezaya ilişkin Milli Eğitim Bakanından

■ Kütahya Milletvekili **Ahmet Derin**'in, Yeşil kart sahibi hastaların üniversite hastanelerinden yararlanmalarına ilişkin Sağlık Bakanından

- Kütahya-Emet ilçesi SSK Fizik Tedavi Hastanesinin doktor ve personel ihtiyacına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

- Değirmisaz veya Balıköy istasyonundan Emet'e demiryolu hattı yapılıp yapılmayacağına ilişkin Ulaştırma Bakanından

- Kütahya Sağlık Meslek Lisesinin kapatılıp kapatılmayacağına ilişkin Sağlık Bakanından

- Mahalli Çevre kurullarının yakacak kömür konusunda iller bazında aldıkları kararlara ilişkin Başbakan'dan

- Kütahya-Emet-Sarıayak köyünün içme suyu sorununa ilişkin Devlet Bakanından

- Kütahya'ya bağlı bazı ilçelerin yol projeleri için ayrılacak ödenğe ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından

- Hayme Ana Törenlerine ilişkin Kültür Bakanından

- Kütahya'ya bağlı bazı ilçelerin ziraat mühendisi ihtiyacına ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından

■ Denizli Milletvekili **Hilmi Develi**'nin, temeli atılan SSK sağlık tesislerine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

- Denizli'deki elektrik enerjisi kayıplarına ilişkin Enerji ve Tabii

Kaynaklar Bakanından

■ Manisa Milletvekili **Tevfik Diker**'in, İran'da bölücü terör örgütü üyeleri için bir sağlık merkezi kurulduğu iddiasına ilişkin Başbakan'dan

- Hristiyanlık propagandası yaptığı iddia edilen bir şirkete ilişkin Başbakan'dan

■ İstanbul Milletvekili **Halit Dumankaya**'nın, 20'nci dönem milletvekillerinin sağlık harcamalarına ilişkin TBMM Başkanından

■ Ankara Milletvekili **Mehmet Ekinci**'nin, Etimesgut İlçesi Elvan Mahallesi Elvanköy Gecekondu Önleme Bölgesindeki telefon sorunu-na ilişkin Ulaştırma Bakanından

■ Burdur Milletvekili **Yusuf Ekinci**'nin, Burdur SSK Hastanesinin bazı ihtiyaçlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

■ Nevşehir Milletvekili **Mehmet Elkatmış**'ın, 1980'den bugüne kadar kapatılan veya Hazinece el konulan bankalara ilişkin Başbakan'dan

- Nevşehir ilindeki belediyelere yapılan ödemelere ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından

- İran-Türkiye Doğalgaz Boru Hattına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

- Nevşehir ilindeki belediyelere yapılan yardımlara ilişkin Maliye Bakanından

■ İzmir Milletvekili **Sabri Ergül**'ün, güneydoğuda yaralanan bir erin yasal tazminatının ne zaman ödeneceğine ilişkin Milli Savunma Bakanından

- Bir işçi emeklisinin SSK'ya iade etmesi istenen paraya ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

- İzmir-Menderes Bulgurca köyünde baraj yapımı nedeniyle bir şahsa tahsis edilen evin teslim edilmemesine ilişkin Devlet Bakanından

■ Trabzon Milletvekili **Kemalettin Göktaş**'ın, 55 inci Hükümet döneminde Rize ve Trabzon merkez belediyelerine ne kadar araç veya para gönderildiğine ilişkin Çevre Bakanından

- 55 inci Hükümet döneminde Rize ve Trabzon merkez belediye-

lerine gönderilen para miktarına ilişkin Maliye Bakanından

- 55 inci Hükümet döneminde Acil Hizmet ve Destekleme Fonu'ndan Rize ve Trabzon Belediyelerine gönderilen para miktarına ilişkin Başbakan'dan

- 55 inci Hükümet döneminde İller Bankasından Rize ve Trabzon belediyelerine tahakkuk ettirilen para miktarına ilişkin Başbakan'dan

- Rize Belediyesine ve Belediyelere yapılan yardımlara ilişkin Başbakan'dan

■ Niğde Milletvekili **Akın Gönen**'in, dericilik sektöründe yaşanan mali krize karşı alınacak tedbirlerle ilişkin Başbakan'dan

■ Bolu Milletvekili **Feti Görür**'ün, bazı belediye başkanları hakkındaki dava dosyalarının bekletildiği iddiasına ilişkin Adalet Bakanından

- Et ve canlı hayvan ithalinin serbest bırakılmasını öngören kararnameye ilişkin Başbakan'dan

■ Konya Milletvekili **T. Rıza Güneri**'nin, sanayi kuşağına alınmadan önce ve alındıktan sonra Konya'ya verilen teşviklere ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

- Konya Doğalgaz İletim Hattı Projesine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

- Konya-Ankara Hızlı Tren Projesine ve Konya Havaalanının ne zaman bitirileceğine ilişkin Ulaştırma Bakanından

- Konya ilindeki bazı yol projelerine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından

- Konya Mevlana Kültür Merkezi Projesine ilişkin Kültür Bakanından

- Konya'da 1994-1998 yılları arasında yapılan köy yollarına ilişkin Devlet Bakanından

- Konya Ovası'nın sulanmasına yönelik Mavi Tünel Projesine ve Konya'da sulama kuyularına 1996-1998 yılları arasında Yeşil Hat kapsamında çekilen elektrik hattına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

■ Sivas Milletvekili **Mahmut Işık**'ın, Doğu ve Güneydoğu'da terör olaylarının yaşandığı bölgelerin

turizme açılıp açılmayacağına ilişkin Başbakan'dan

- Sivas ilindeki belediyelerde çalışan geçici işçilere kadro verilinceği iddialarına ilişkin Başbakan'dan

■ Hatay Milletvekili **Süleyman Metin Kalkan**'ın, Serinyol Huzurevi ve Çocuk Yuvasında meydana gelen bazı olaylara ilişkin Devlet Bakanından

- Bursa Valisi hakkında bir soruşturma olup olmadığına ilişkin İçişleri Bakanından

- Bir işadınının ülkenin geleceğine yönelik ileri sürdüğü ve basında yer alan iddialara ilişkin İçişleri Bakanından

- Dış hatlar 'gidiş' terminallerinde görevli polis memurlarının rüşvet aldıkları iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından

- TESK Başkanı hakkında ileri sürülen bazı iddialara ilişkin Başbakan'dan

■ İstanbul Milletvekili **Er-can Karakaş**'ın, İP Genel Başkanının tutuklu bulunduğu Haymana Cezaevinden sağlık kontrolüne kelepçeli olarak götürülmesine ilişkin Adalet Bakanından

- Bazı bankaların vadesinden önce tahsilat konusunda işletmelere baskı yaptıkları iddiasına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından

- 3. üncü Boğaz Köprüsü projesine ilişkin Başbakan'dan

- Ağırlıklandırılmış ortaöğretim başarı puanı uygulamasına ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Azınlık vakıflarının mülk edinmeleri ile ilgili mevzuata ilişkin Başbakan'dan

■ Erzincan Milletvekili **Tevhit Karakaya**'nın, YÖK tarafından yürürlüğe konulan disiplin yönetmeliği değişikliğine ilişkin Başbakan'dan

■ Adana Milletvekili **Orhan Kavuncu**'nun, 1998 yılı yer fıstığı, mısır ve soya rekoltesine ilişkin Tarım ve Köyişleri bakanından

- Şeker pancarı ve fındık üreticilerinin bazı sorunlarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

- Çiftçilerin Bağ-Kur üyesi olup olmadıklarına ve sağlık hizmet-

lerinden yararlanabilmesi için yapılan çalışmalara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

■ Erzincan Milletvekili **Mustafa Kul**'un, elektrik dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesi çalışmalarına ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

- Anadolu Üniversitesi Devlet Konservatuvarı'nda bir oyunun ideolojik olduğu gerekçesiyle yasaklandığı ve oyunun yönetmeninin işine son verildiği iddiasına ilişkin Başbakan'dan

- Adapazarı, Ankara, İzmir ve Gebze doğalgaz santral ihalelerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

■ Şanlıurfa Milletvekili **Abdülkadir Öncel**'in, Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının tutumuna ilişkin Adalet Bakanından

■ Konya Milletvekili **Hasan Hüseyin Öz**'ün, TEDAŞ alacaklarının tahsiline ilişkin Başbakan'dan

- Sarıkamış'ta Rus Savaşı sırasında ölenlerin hatırasına şehitlik yapılıp yapılmayacağına ilişkin Başbakan'dan

- İzmit Büyükşehir Belediye Başkanının bir camide siyasi toplantı düzenlediği iddiasına ilişkin Başbakan'dan

■ Erzurum Milletvekili **Aslan Polat**'ın, Erzurum'da afete maruz kalmış ilçelere yapılacak yardımlara ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından

- Çıkarılan bir tebliğ ile vergi kaybına neden olduğu iddiasına ilişkin Maliye Bakanından

- Emlak alım satım vergilerinin 1999 yılı artış oranına ilişkin Maliye Bakanından

- Erzurum-Palandöken-Konaklı bölgesinde yapıımı durdurulan otellere ilişkin Turizm Bakanından

- Erzurum İl. Organize Sanayi Bölgesi için ek ödenek ayrılıp ayrılmayacağına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

- Erzurum Et ve Balık Kombinasındaki günlük kesim kısıtlamalarına ilişkin Devlet Bakanından

- Bazı inşaatların bitme süresi ve tenzilat oranlarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

■ İstanbul Milletvekili **Mehmet Sevigen**'in, gözaltında öldüğü iddia edilen bir şahsa ilişkin Başbakan'dan

- Antalya'da hastaneye giden bir aileye polislerce yapılan muameleye ilişkin Başbakan'dan

■ Hatay Milletvekili **Mehmet Silay**'ın, 1998'de disiplin suçu nedeniyle hakkında işlem yapılan, görevden alınan ve ceza verilen memurlara ilişkin Başbakan'dan

- 1998'de disiplin suçu nedeniyle okuldan atılan ve yıl kaybeden üniversite öğrencilerine ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Irak'a yapılan bombardımanda İncirlik Üssü'nün kullanılıp kullanılmadığına ve Irak'ta yaşayan Türkmenlerle ilgili bir proje olup olmadığına ilişkin Başbakan'dan

- Evrim teorisinin ders kitaplarından çıkarılıp çıkarılmayacağına ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Başbakanlığın 1999/21 sayılı genelgesine ilişkin Başbakan'dan

■ Aksaray Milletvekili **Sadi Somuncuoğlu**'nun, şeker pancarı üreticilerinin alacaklarının bayramdan önce ödenip ödenmeyeceğine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

- Şeker Kanununun ne zaman çıkarılacağına ilişkin Başbakan'dan

- Aksaray-Eskil-Eşmekaya beldesinde bir arazinin toplulaştırma ihalesiyle ilgili bazı iddialara ilişkin Devlet Bakanından

■ Trabzon Milletvekili **İsmail İlhan Sungur**'un, yassı hadde ürünleri ithalatına dair Devlet Bakanından

- Güney Çevre Yolu Projesinin ihalesine ilişkin Başbakan'dan

- Trabzon-Hamzalı köyü muhtarının jandarmalar tarafından dövüldüğü iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından

■ Bursa Milletvekili **Turhan Tayan**'ın, yaş sebze ve meyve ihracatının teşvik kapsamına alınıp alınmayacağına ilişkin Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısından

■ Erzincan Milletvekili **Naci Terzi**'nin, süresi içinde cevaplandırılmayan bir yazılı soru önergesine ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Pancar ekim kotasına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

■ **Karaman Milletvekili Zeki Ünal**'ın, Bursa Valiliği tarafından yayımlanan genelgeye ilişkin İçişleri Bakanından

- Bazı projelerin durumuna ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

- Bir şahsın Konya SSK Hastanesinden aldığı iş göremezlik raporuna ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

- Mali krize giren bir bankanın tasarruf mevduat sigorta fonuna devredilmesi nedeniyle devletin zara uğradığı iddiasına ilişkin Başbakan-dan

- Karaman-Merkez-Burunoba köyü pancar üreticilerinin kantar ihtiyacına ilişkin Tarım ve Köyişleri Bakanından

- Yeşil kart sahibi bir şahsa yapılan uygulamaya ilişkin Sağlık Bakanından

- Tasarruf mevduat sigorta fonu kaynaklarına ilişkin Başbakan-dan

■ **Konya Milletvekili Mustafa Ünalı**'nın, Başbakanlıktan burs alan bazı kız öğrencilerin bir kısmının burslarının ödenmediği iddiasına ilişkin Devlet Bakanından

- Kredi ve Yurtlar Kurumundan burs alan bazı kız öğrencilerden bir kısmına burslarının ödenmediği iddiasına ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Sağlık Bakanlığı Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yayımladığı bir genelgeye ilişkin Sağlık Bakanından

■ **Afyon Milletvekili Nuri Yabuz**'un, 1996 yılında pancar ekimi yapan üreticilere bu yıl pancar ekme izni verilip verilmeyeceğine ilişkin Başbakan-dan

■ **Bursa Milletvekili Ertuğrul Yalçınbayır**'ın, Bursa-Yıldırım ilçesinde bulunan Mahfel adlı çay bahçesinde meydana gelen yangına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

- Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliğinin uygulanmasına ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Bursa Orhangazi Gedelek

köyü Asmatepe Mevkiinde makilik fundalık olarak kullanılan alanın sanayi alanına dönüştürülme nedenine ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından

- TBMM'nce onaylanan veya TBMM'nin bilgisine sunulan milletlerarası andlaşmalara ilişkin Dışişleri Bakanından

- Bursa Büyükşehir Belediyesiince kurulacakolan 'Brgaz' adlı bir dağıtım şirketine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

- Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşunun 700 üncü yılı kutlama etkinliklerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanından

- Osmanlı İmparatorluğunun kuruluşunun 700 üncü yılı kutlama etkinliklerine ilişkin Kültür Bakanından

- Bursa'da kamu kuruluşlarınca yürütülen projelere ilişkin Başbakan-dan

- Mevcut belediye sayısına ve bütçelerine ilişkin İçişleri Bakanından

- Bursa ilindeki Organize Sanayi Projelerine ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

- Bursa'da SSK yatırımları ile ilgili projelere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

- Bursa ilindeki sağlık yatırımlarına ilişkin Sağlık Bakanından

- Bursa-Orhangazi-Gedelek köyü Açmatepe mevkiinde kurulacak çimento fabrikasına ilişkin Çevre Bakanından

- Asil Çelik AŞ.'nin çevre kirliliğine yol açtığı iddialarına ilişkin Çevre Bakanından

■ **Konya Milletvekili Lütfi Yalman**'ın, Danıştay kararına rağmen Bursa'da bir Amerikan firmasının fabrika inşaatının devam ettiği iddialarına ilişkin İçişleri Bakanından

- Taksitli satış kampanyası biçiminde gerçekleştirilen promosyon kampanyalarına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

- Özelleştirilen SEK Burdur fabrikasının başka bir yere taşınarak arazisinin satıldığı iddiasına ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

- İstanbul Gaziosmanpaşa

Kazım Karabekir Kız İmam Hatip Lisesinde Milli Güvenlik dersi veren kişiye ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Gümrük Müsteşarının basında yer alan bazı açıklamalarına ilişkin Devlet Bakanından

- Bazı televizyonlarda yayınlanan yarışma programlarının toplum ve aile ahlakına ters düştüğü iddialarına ilişkin Devlet Bakanından

- Bursa-Osmangazi-Demirtaş beldesindeki 'Yeşil Şehir Projesi' inşaatına ilişkin Başbakan-dan

- Koç Üniversitesine tahsis edilen Orman arazisi için Bölge İdare Mahkemesi ve Danıştay'a açılan davalara ilişkin Başbakan-dan

- Üzerinde çıplak bir fotoğraf bulunduğu iddia edilen nüfus cüzdanına ilişkin İçişleri Bakanından

- Berlin'de organize edilen kültürel etkinliğe ilişkin Kültür Bakanından

- Dışişleri Bakanlığı yetkililerince bazı gazetecilere brifing verildiği iddiasına ilişkin Başbakan-dan

- Boğaziçi Tokmak Burnu'nda ruhsatsız olarak yapıldığı iddia edilen bir inşaatla ilişkin Bayındırlık ve İskan Bakanından

- İstanbul Valisinin Boğaziçi İmar Kanunuyla ilgili bazı yetkilerini genelgeyle Tabiat Varlıklarını Koruma Kuruluna devrettiği iddiasına ilişkin İçişleri Bakanından

- Bakanlık desteğiyle yayımlanan broşürde yer alan bir şiire ilişkin Kültür Bakanından

- TESK Başkanı hakkında ileri sürülen iddialara ilişkin Sanayi ve Ticaret Bakanından

- Irak'a düzenlenen hava saldırılarında İncirlik Üssü'nün amaç dışı kullanıldığı iddialarına ilişkin Başbakan-dan

- MİT Müsteşarının bazı köşe yazarlarına özel bilgiler verdiği ve 'İrtica ve Seçimleri takip Genelgesi'ne aykırı hareket edildiği iddiasına ilişkin Başbakan-dan

- Ekonomik kriz nedeniyle işten çıkarılan işçilere ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanından

- Yalçın Küçük'ün ANAP Genel Başkanı hakkında basında yer alan iddialarına ilişkin Başbakan-dan

- Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde denetim amacıyla bir subay görevlendirildiği iddialarına ilişkin Başbakan'dan

- Bir yönetmelik taslağına ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Bazı emekli subayların TSK'ne ait tesislere girmelerinin yasaklandığı iddiasına ilişkin Milli Savunma Bakanından

- Koç Üniversitesi'nin inşa edildiği ormanlık alana ve Bazı kişilere golf sahası yapımı için orman arazisi tahsis edildiği iddiasına ilişkin Orman Bakanından

- Nüfus Cüzdanında başörtülü fotoğraf bulundurmama zorunluluğuna ilişkin İçişleri Bakanından

- Sıvı domuz yağı ithalatının serbest bırakılmasının nedenine ilişkin Başbakan'dan

- Kavaklıdere Rotary Kulübünün düzenlediği bir kokteyle ilişkin İçişleri bakanından

■ Aydın Milletvekili **Yüksel Yalova**'nın, Denizli'de tekstil sektöründe yaşanan sıkıntılara ve ortaya çıkan işsizliğe ilişkin Başbakan'dan

■ Ankara Milletvekili **Ersönmez Yarbay**'ın, Ankara Haymana'da işlenen cinayetlere ilişkin İçişleri Bakanından

- Çankaya, Mamak ve Yenimahalle belediyelerince mücavir alanlarda uygulanan imar planlarına ilişkin İçişleri Bakanından

- Çankaya, Mamak ve Yenimahalle belediyelerince sınırları dışında parselasyon yaptırıldığı iddiasına ilişkin Devlet Bakanından

■ Konya Milletvekili **Mehmet Ali Yavuz**'un, eski Maliye Bakanlarına tahsis edilen taşıt sayısına ve bu taşıtların giderlerine ilişkin Maliye Bakanından

■ Mardin Milletvekili **Hüseyin Yıldız**'ın, Bingöl Özel Tıp Cezaevinde koğu sisteminden hücre sistemine geçilmesine karşı çıkan mahkumlara kötü muamele yapıldığı iddialarına ilişkin Adalet Bakanından

- Tüm okullarda karma sisteme geçilmesinin zorunlu hale getirileceği iddialarına ilişkin Milli Eğitim Bakanından

- Kamuoyunda irtica genel-

gesi adıyla bilinen belgeye ilişkin Başbakan'dan

- Anayasa ve İçtüzük'te belirtilen kesin sürelerle rağmen raporunu veremeyen Meclis soruşturma komisyonlarına ilişkin TBMM Başkanından

- Tasarrufu Teşvik Fonunda biriken paralara ilişkin Maliye Bakanından

- İrtica ile mücadele genelgesine ilişkin Adalet Bakanından

- Mardin'de çalışan personelin seyyar görev tazminatlarına ilişkin Tarım ve Köy İşleri Bakanından

- Afyon Cezaevinde meydana gelen silahlı saldırı olayına ve cezaevlerinin durumuna ilişkin Adalet Bakanından

- TCK'nun 312 ve 159 uncu maddeleri ve Terörle Mücadele Kanununun 8 inci maddesine değişiklik getiren kanun tasarısına ilişkin Başbakan'dan

■ Kocaeli Milletvekili **Bekir Yurdağül**'ün, enerji dağıtım şebekelerinin ve santrallerinin özelleştirilmesiyle ilgili iddialara ilişkin Başbakan'dan

MECLİS ARAŞTIRMASI

■ Tokat Milletvekili **Ahmet Fevzi İnceöz** ve 19 arkadaşının, Tokat ilinin ekonomik, sosyal, kültürel ve kentsel sorunlarının araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması önergesi

■ Batman Milletvekili **Musa Okçu** ve 41 arkadaşının, Doğu ve Güneydoğu'da özellikle Batman'da yoğunlaşan faili meçhul olayların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılması önergesi

■ Erzincan Milletvekili **Mustafa Kul** ve 20 arkadaşının, enerji dağıtım şebekelerinin ve santrallerinin özelleştirilmesiyle ilgili iddiaların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılması önergesi

■ Konya Milletvekili **Veysel Candan** ve 20 arkadaşının, THY'nin zarar etmesinin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis ara-

tırması açılması önergesi

■ Samsun Milletvekili **Musa Uzunkeya**'nın, Samsun ve Sinop illerinde yaşanan göç olayının ve işsizlik sorununun araştırılarak alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması önergesi

■ Konya Milletvekili **Veysel Candan** ve 21 arkadaşının, yargı mensuplarının tabi olduğu mevzuatın gözden geçirilerek yargıya güven artırıcı tedbirlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılması-na ilişkin önergesi

■ Isparta Milletvekili **Mustafa Köylü** ve 24 arkadaşının, Uluslararası Çok Taraflı Yatırım Anlaşması'nın uygulanmasından doğabilecek sorunların araştırılması amacıyla bir Meclis araştırması açılması önergesi

GENEL GÖRÜŞME

■ Erzincan Milletvekili **Naci Terzi** ve 19 arkadaşının, bölücü terör örgütü başının Suriye'yi terketmesinden sonra milli menfaatlerimize uygun olarak izlenecek politika konusunda bir genel görüşme açılması önergesi

■ Konya Milletvekili **Veysel Candan** ve 28 arkadaşının, ABD'nin Irak'a yaptığı hava harekatı konusunda bir genel görüşme açılması önergesi

■ Konya Milletvekili **Ahmet Alkan** ve 20 arkadaşının, terör örgütü başının yakalanmasından sonra meydana gelen iç ve dış gelişmeler ve bu konuda alınabilecek önlemler konusunda bir genel görüşme açılması önergesi

GENSORU

■ Kars Milletvekili **Selahattin Beyribey** ve 30 arkadaşının, TBMM'nin olağanüstü toplantıya çağrılmasını sivil derba girişimi olarak nitelendirdikleri ve demokratikleşme çabalarını engelleyici tutum sergiledikleri iddiasıyla Başbakan **Bülent Ecevit** ve Bakanlar Kurulu üyeleri hakkında bir gensoru açılması önergesi

